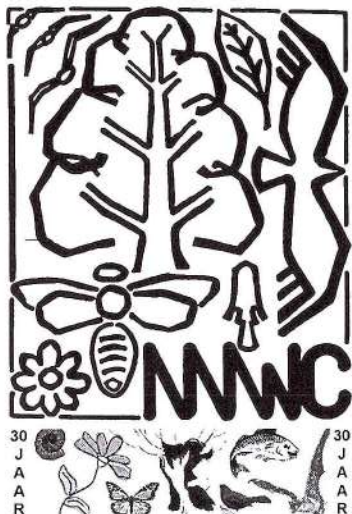

FERBRUARI 2005 - JAARGANG 31 - NUMMER 1

Hak-al

Natuur- en Vogelwacht Culemborg

In dit nummer

**Een poelruiter en andere steltlopers
Het natuurmoment: Maleisisch Borneo
Interview met voorzitter Kars Veling**

Nummer 1

Het voorblad
lepelaar

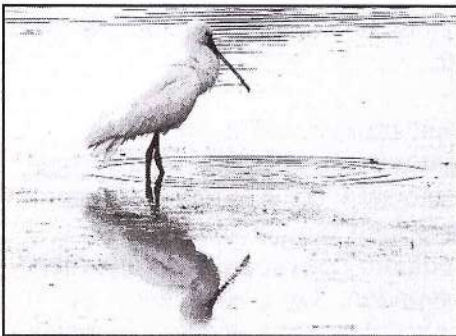

Foto:
Gerrit Jan Klop

- 04** Een poelruiter en andere steltlopers uit de oude doos
- 08** Nestkasten ... bezigheidstherapie
- 09** Waar komt die naam vandaan?
De winterkoning
- 10** Het natuurmoment
Maleisisch Borneo
- 13** De mooiste plek
- 14** 2000-Soortendag op zoek naar planten en dieren
- 15** Mystery animal
- 16** De jeugdrubriek
- 18** Van de leesplank
Periode: november - december 2004
- 20** Vogelwacht op zoek naar draagvlak
Interview met Kars Veling in Culemborgse Courant
- 22** Vlindereitjes zoeken in de winter
- 23** Eindstation Malta
Opinie
- 24** Nieuws van het bestuur
- 26** Ganzen kijken in de delta
Excursieverslag
- 29** Mythen en Legendes der NVWC
Opa van Zuylen
- 30** Natur- und Humorstudie mit Horst und Rudi
- 31** Adressen
- 32** Agenda

Colofon

Voor vragen over de bezorging,
Loes Plaisier
0345 - 51 98 47

Redactieadres:
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
e-mail: redactie@nvwc.nl

Eindredacteur:
Louis van Oort

Redactie:
Ellen Geleedst,
Harry van de Warenburg,
Ruud Post,
Gerrit Jan Klop (webbeheer)

Uitgave:
Natuur- en Vogelwacht
Culemborg
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Vormgeving:
Ruud Post

Druk:
Jacobs Repro Service
Culemborg

Oplage:
380 exemplaren

Distributie:
A. van de Berg, Y. en J. Bosma,
Th. & A. Boudewijn, K. van Elst,
G. Greeve, J.J. Geleedst,
Y. Jakobs-Lammers,
L. v.d. Kooij, M. Steltenpool,
W. van de Ree, W.&C. Rubers,
W. de Rooij, H. v.d. Warenburg
en F. Waroux.

Lidmaatschap:
Hak-al is een uitgave van de
Natuur- en Vogelwacht
Culemborg en wordt gratis
verspreid onder haar leden.

Van de redactie

Beste Hak-al-lezers,

De eerste Hak-al van 2005 luidt een jubileumjaar in. De NVWC bestaat namelijk 30 jaar. Niet echt een officieel jubileum, maar toch weer een lustrumjaar dat de vereniging niet onopgemerkt aan zich voorbij wil laten gaan. Een jubileumcommissie heeft het hele jaar door verschillende speciale jubileumactiviteiten gepland, zo meldt het bestuur in zijn Hak-al rubriek. Ook de redactie zelf ontkomt niet aan '30 jaar NVWC', getuige het (door Stijn Brand ontworpen) jubileumlogo wat de voorkant van de Hak-als dit jaar zal sieren. Bovendien willen we dit jaar een Hak-al-special uitgeven die volledig is gewijd aan het 30-jarig bestaan van de club. Daartoe hebben we wel uw hulp nodig. Wij willen namelijk graag van zoveel mogelijk (oud-)leden weten hoe ze ooit lid van de NVWC zijn geworden en wat de eerste ervaringen met de vereniging waren. Bij iedereen zit daar wel een uniek verhaal aan vast en al die verhalen van de verschillende generaties NVWC'ers samen leveren ongetwijfeld een prachtig totaalbeeld op van de ontwikkeling van de club. Klim dus in de pen of achter het toetsenbord en schrijf een stukje over uw kennismaking met onze vereniging. Daarbij mag u uiteraard ook andere anekdotes vermelden, of wat u in het algemeen van de club vindt. Misschien heeft u zelfs ideeën over welke kant het met de NVWC op moet in de toekomst. U kunt uw verhaal (of verhaaltje, alles is welkom!) naar het redactieadres (Dorpsstraat 24, 4111 KS Zoelmond) sturen, of mailen naar redactie@nvwc.nl. U hebt nog wel even de tijd, maar we willen de jubileum-Hak-al graag deze zomer maken, zodat we alle verhalen graag vóór 1 juli in ons bezit zouden hebben. We hopen (en rekenen een beetje) op een grote respons!

Dan de Hak-al die nu voor u ligt. Het is ons inziens weer een geslaagde editie geworden, met interessante en gevarieerde verhalen. Wat te denken bijvoorbeeld van Theo Boudewijns artikel over een poelruiter en andere steltlopers die in 1995 te bewonderen waren in de plas aan het eind van de Weidsteeg? Het is een stimulerend verhaal over hoe je op relatief eenvoudige wijze een heel aardig wetenschappelijk onderzoekje kunt loslaten op het gedrag van vogels. Minstens even enthousiasmerend is deze keer de rubriek Het Natuurmoment, waarin Arjan Brenkman de (soms letterlijk) adembemende momenten beschrijft tijdens zijn tocht door Maleisisch Borneo. Verder komt onze voorzitter Kars Veling uitgebreid aan het woord in een van de Culemborgse Courant overgenomen interview, terwijl hij ook nog eens een legendarisch verhaal te berde brengt in de rubriek Mythen en Legendes der NVWC.

Dit en nog veel meer in deze Hak-al, die weer zo goed gevuld kon worden omdat de auteurs zich goed aan de deadline hielden. De redactie is daar bijzonder gelukkig mee, omdat het ons 'leven' een stuk gemakkelijker maakt en dat komt de kwaliteit van de Hak-al weer ten goede. Overigens ligt de deadline van de volgende reguliere Hak-al op 23 mei. Dat duurt nog even, maar in de tussentijd zal (in maart) nog wel een Hak-al verschijnen met het jaarverslag van alle werkgroepen.

Tot slot nog even iets over de webstek van de NVWC. De nieuwe webbeheerder Gerrit Jan Klop wil de internetsite graag dynamischer maken, waarbij de inhoud van de verschillende pagina's regelmatig vernieuwd wordt. Daarbij heeft hij wel 'input' nodig, het liefst van de leden natuurlijk. Dus, wanneer u een leuke waarneming heeft gedaan of een actueel bericht of aankondiging of iets dergelijks heeft, geef het door aan Webredactie@nvwc.nl en het verschijnt daarna snel op www.nvwc.nl. Leuk voor u, en leuk voor het groeiend aantal bezoekers aan de webstek.

Prettig voorjaar en veel leesplezier!
Louis van Oort

Een poelruiter en andere steltlopers uit de oude doos

door Theo Boudewijn

Vóór de grootschalige natuurontwikkeling in de uiterwaarden was het plasje aan het einde van de Weidsteeg één van de belangrijkste 'hot spots' voor vogelaars uit Culemborg. Hier waren vaak steltlopers te zien en ook een soort als de lepelaar en diverse soorten eenden. Op 29 juli 1995 ontstond er grote opwinding onder de vogelaars, omdat er een poelruiter in het plasje was waargenomen. De vogel verbleef hier continu tot 1 augustus, maar werd op 31 augustus ook nog een keer in het plasje gezien.

Hoewel ik natuurlijk geen soortenjager ben, moest ik net als alle andere vogelaars toch wel even gaan kijken. En zo zat ik dus op 1 augustus met Stijn en Arjan de poelruiter te bekijken. Aangezien het een warme, zomerse dag betrof ontlokte dit aan veel voorbijgangers de opmerking dat we andere "birds" in diverse stadia van ontkleding zaten te bekijken.

Juli 1995 was een warme droge periode en het plasje was voor een deel drooggevalen, waardoor het waarschijnlijk aantrekkelijk was geworden voor diverse soorten steltlopers. Naast de poelruiter waren er kemphanen, een oeverloper, watersnippen, grutto's, kieviten, een bosruiter en lepelaars aanwezig. De poelruiter was goed te bekijken. Het was een juveniel exemplaar. Opvallend was dat zowel het gedrag als het uiterlijk sterk aan een groenpootruiter deed denken. De poelruiter was echter een stuk kleiner dan de ook aanwezige kemphanen, die ongeveer even groot zijn als een groenpootruiter. De poelruiter foerageerde heen en weer lopend in ondiep water, waarbij voortdurend allerlei kleine prooien van het wateroppervlak leken te worden gepikt. Tijdens het bekijken van de vogel viel op dat sommige andere soorten wel gelijktijdig in het zelfde telescoopbeeld zichtbaar waren, maar nooit op dezelfde plek als de poelruiter leken te foerageren. Zo bleef de oeverloper op de oever en de grutto's stonden tot over hun buik in het water te foerageren.

Met dit in het achterhoofd probeerde ik de foerageerplekken van de verschillende soorten vast te leggen. Het is echter moeilijk om de afstand van de vogel tot de oever goed in te schatten, maar gelukkig bestaat er een truc om te kijken hoe diep de

vogel in het water staat. Je kunt gebruik maken van de lengte van de poten van de vogels. Er zijn verschillende boeken waarin allerlei lichaamsmaten van vogels staan vermeld, waarbij tevens de vogels in de goede verhouding staan weergegeven (o.a. Prater et al. 1977, Cramp & Simmons 1980). Op deze manier is te achterhalen dat wanneer een grutto tot zijn buik in het water staat hij ongeveer 12 cm diep staat, terwijl een tureluur een pootlengte van ongeveer 7 cm heeft.

Met deze kennis in het achterhoofd is om de tien minuten van alle foeragerende vogels genoteerd hoe diep ze in het water stonden. Dit is in totaal negen keer gedaan. Van de vogels die niet in het water foerageerden, is genoteerd hoever ze zich ongeveer van de waterrand bevonden. Op 2 augustus is de plas nog een keer bezocht om gedurende vijf rondjes waarnemingen te verzamelen. Op deze dag waren de poelruiter en de lepelaars helaas weg, maar wel was er nu een tureluur aanwezig.

lepelaar, foto: Gerrit Jan Klop

aantal	kievit	oeverloper	kemphaan	watersnip	grutto	poelruiter	bosruiter	lepelaar	tureluur
2-3 m droog									
1-2 m droog	4								
0,5-1 m droog	10	12							
0,25-0,5 m droog	2	6							
0-0,25 m droog	6	12	1	1					
plas-dras	12	6	1	1			6		
0-2 cm diep	2	1		5			4		
2-4 cm diep	6	1	1	33	1	5	5		1
4-6 cm diep				5	3	4			4
6-8 cm diep					19				
8-12 cm diep					12			2	
12-16 cm diep					9			14	
16-20 cm diep					40			4	
20-24 cm diep					8			1	
waarnemingen	42	38	3	45	92	9	15	21	5

Tabel 1. Overzicht van het totaal aantal waarnemingen van een foeragerende vogel van een soort in een bepaalde waterdiepte.

Vervolgens zijn de gegevens in een doos beland met in het achterhoofd het idee om ze nog een keer uit te werken. Gelukkig blijft de reactie van de Hak-al je achtervolgen, zodat het nu een goede gelegenheid was om iets uit de oude doos uit te werken.

Voor de uitwerking is eerst de gemiddelde pootlengte van de verschillende soorten berekend en vervolgens is gekeken hoe diep een vogel in het water stond. De resultaten van de waarnemingen zijn

samengevat in tabel 1. Duidelijk is te zien dat een soort als de kievit een voorkeur heeft voor het droge slik, terwijl de grutto diep in het water staat. Toch blijft het moeilijk om met deze tabel de verschillen in foerageerplek te herleiden. Dit wordt deels veroorzaakt door het feit dat van sommige soorten maar enkele waarnemingen beschikbaar zijn en van andere soorten ruim negentig.

Het is dan handig om de gegevens om te rekenen naar een percentage: je berekent dan het aandeel van de waarnemingen dat in een bepaalde waterdieptecategorie valt. Als je vijf keer van een soort de waterdiepte hebt vastgesteld, bijvoorbeeld één keer in waterdiepte 0-2 cm, 3 keer in waterdiepte 2-4 cm en 1 keer in waterdiepte 4-6 dan is het aandeel van waterdiepte 0-2, 2-4 en 4-6 resp. 20, 60 en 20 %. De verschillen in het aantal waarnemingen vallen dan weg en je kunt de percentages goed vergelijken.

In figuur 1 staan de percentages waarnemingen van de foeragerende watervogels in de verschillende waterdiepten weergegeven. Duidelijk is te zien dat er grote verschillen tussen soorten bestaan. De kievit en de oeverloper zijn soorten die een duidelijke voorkeur voor de droge oever hebben. Enkele kieviten worden tot op 1-2 m van de waterlijn waargenomen, maar de meeste vogels zoeken hun voedsel toch vlak bij de waterrand. Waarschijnlijk is het slik op grotere afstand van het water helemaal uitgedroogd en zijn hier nauwelijks prooien beschikbaar.

De volgende soort is de bosruiter. Deze soort foerageert van plas-dras (de voeten van de vogel worden net nat) tot zo'n 2-4 cm waterdiepte. De hieropvolgende soort is de watersnip, waarvan de meeste vogels in een waterdiepte van 2-4 cm

foerageren. De poelruiter en de tureluur foerageren weer in een iets grotere waterdiepte dan de watersnippen, maar het verschil in waterdiepte is beperkt. Toch was er een duidelijk verschil in foerageerplek. De watersnippen zochten vooral voedsel aan de noordkant van de plas, waarbij ze zoveel mogelijk vlakbij de begroeiing bleven, terwijl poelruiter en tureluur vooral van het open terrein gebruik maakten.

De lepelaar en de grutto waren de soorten die het diepste foerageerden, waarbij op 1 augustus de grutto's vaak nog iets dieper foerageerden dan de lepelaars. De grutto's verdwenen soms tot halverwege hun lichaam in het water.

De voorkeur van de verschillende vogelsoorten voor een bepaalde foerageerplek, zal samenhangen met hun wijze van voedselzoeken. In het tijdschrift Ibis is

Soort	Waterdiepte in cm	Foerageerstrategie
Oeverloper	0-1	Zichtjager
Bosruiter	0-4	Zichtjager
Tureluur	0-6	Zichtjager
Poelruiter	1-7	Zicht/tastjager
Grutto	5-10	tastjager

Tabel 2. Waterdiepte waarin steltlopers in een brakwater lagune in Ghana foerageerden, waarbij tevens de foerageerstrategie staat vermeld. (Ntiamoa-Baidu et al. 1998)

een onderzoek beschreven in een brakwaterlagune in Ghana, waarbij dezelfde wijze van waarnemen is gebruikt (Ntiamoa-Baidu et al. 1998).

De onderzoekers hebben de vogelsoorten ingedeeld in groepen die op een verschillende wijze voedsel zoeken. De eerste groep steltlopers bestond uit soorten die hun prooi op zicht jagen op het slikoppervlak. Dit zijn soorten als oeverloper en bosruiter, maar ook de tureluur. De tweede groep bestaat uit soorten die hun prooien op tast zoeken zoals de grutto- en de derde groep bestaat uit soorten die hun prooi zowel op tast als op zicht vangen, zoals de poelruiter.

De belangrijkste waterdiepte waarin de soorten bij hun onderzoek foerageerden, staat weergegeven in tabel 2.

De tureluurs en de grutto's van de Weidsteeg bleken in veel dieper water te foerageren.

Het is niet duidelijk waarop de vogels aan het eind van de Weidsteeg foerageerden. Er werden geen duidelijk zichtbare prooien gevangen, wel waren er veel muggen aanwezig. Het meest voor de hand ligt dat soorten als watersnip en grutto op muggenlarven in de bodem hebben gefoerageerd, terwijl de lepelaars waarschijnlijk op kleine vis hebben gejaagd. In de plas was in ieder geval vis aanwezig, want er lagen aan het eind van de droogteperiode verschillende dode brasems op de oever.

Het loonde in ieder geval de moeite om er te

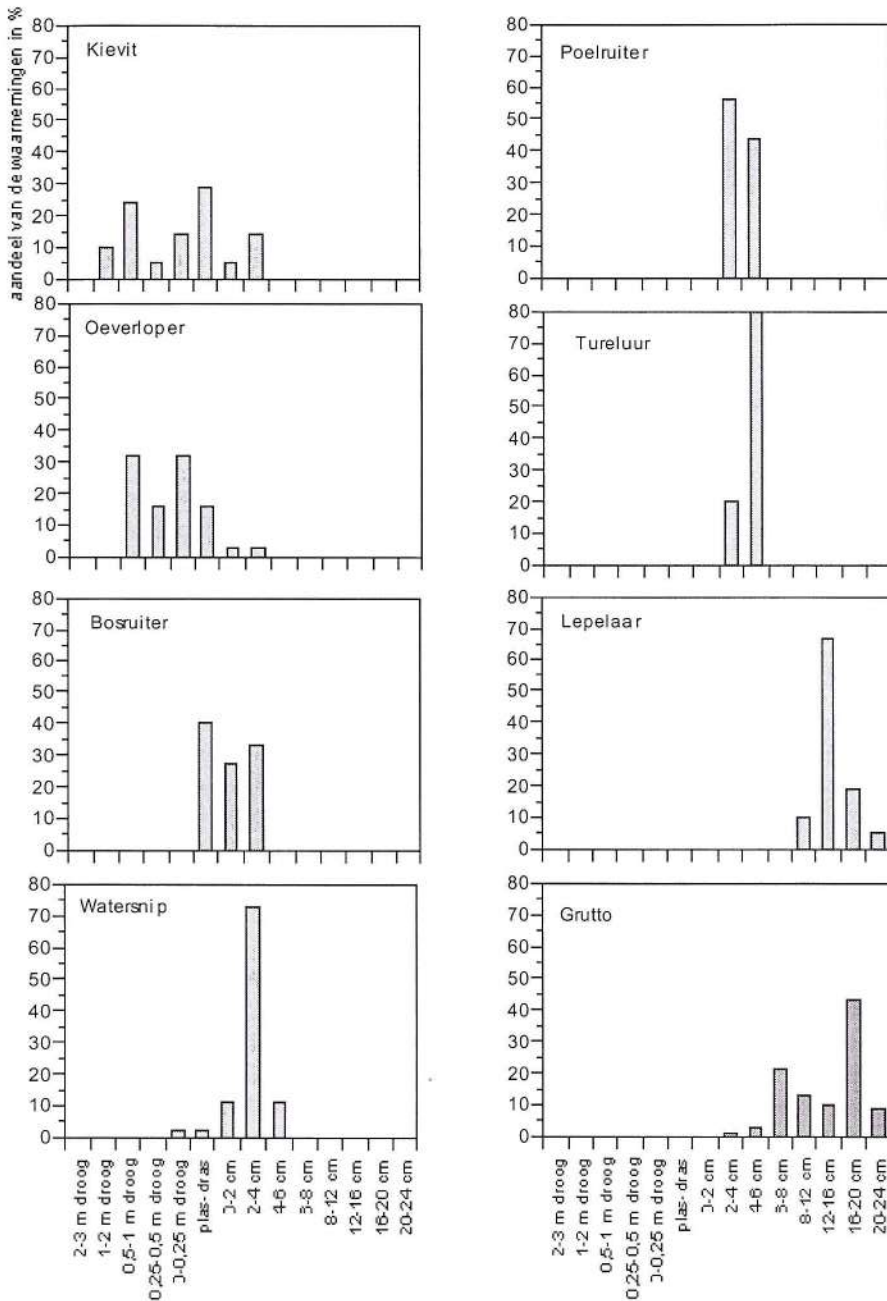
foerageren. Bij kleine steltlopers is het moeilijk om te zien of vogels iets vangen, maar bij grotere soorten als de grutto maar ook watersnip is goed te zien als ze hun prooi doorslikken. Bij twee watersnippen is gekeken hoeveel prooien ze per minuut wisten te vangen. Dat was gemiddeld 21 prooien per minuut, terwijl drie grutto's gemiddeld zeventien prooien per minuut wisten te vangen.

Uit onderzoek in de Oostvaardersplassen is bekend dat grutto's vooral muggenlarven eten vlak voordat deze uitvliegen, hetgeen over het algemeen in begin augustus plaatsvindt (Blomert et al. 1996). Van de Ventjagersplaten zijn ook waarnemingen over het foerageersucces van grutto's bekend. Hier bleken de vogels gemiddeld zo'n 15-40 prooien per minuut te vangen. De waterdiepte mag over het algemeen niet dieper zijn dan 18-20 cm voor grutto's (Blomert et al. 1996), zodat de grutto's aan het eind van de Weidsteeg op de grens van hun mogelijkheden zaten. Voor de grutto's zijn slikgebieden met een dunne laag water of gebieden die droogvallen met laagwater zeer aantrekkelijk als foerageergebied. Het is dan ook niet voor niets dat grote aantallen grutto's in deze periode in de Oostvaardersplassen of op de Ventjagersplaten in het Haringvliet verblijven, waar ze de vetreserves voor de trek naar Afrika aanleggen.

Het blijkt dus mogelijk om zelfs in een klein gebied als het plasje aan het eind van de Weidsteeg in 2,5 uur voldoende waarnemingen te verzamelen om enig inzicht te krijgen in verschillen in

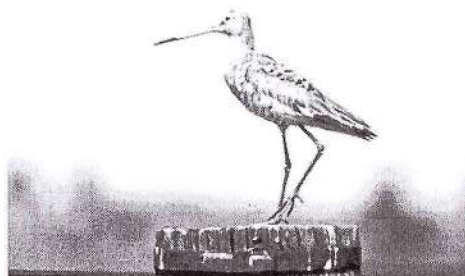
watersnip, foto: Gerrit Jan Klop

Figuur 1. Verdeling in procenten van de foerageerwaarnemingen over de verschillende waterdiepten.

grutto, foto's: Paul van Veen

foerageerplaatskeus van steltlopers. Het opmerkelijke is dat dit voor een deel ook overeenkomt met de foerageerplaatskeus van deze soorten in Afrika. Dit is op zich niet zo vreemd, want het gaat om dezelfde vogelsoorten. Wel aten ze in Afrika andere prooien, want in een brakwaterlagune komen geen muggelarven voor.

De komende zomerperiode ga ik vast nog eens in juli in de uiterwaarden naar steltlopers kijken. De poelruiter was een goede aanleiding om naar buiten te gaan, maar na een half uur heb je de meest bijzonder soort toch wel gezien. Het kijken naar gedrag van "gewonere" soorten is eigenlijk veel leuker, al kijkend zie je allerlei verschillen en het roept allerlei vragen over het gedrag en de mogelijke voedselbron van de verschillende soorten.

Literatuur

Blomert A.-M., J. van der Kamp & L. Zwarts 1996.
De muggelarven van de Oostvaardersplassen. Flevobericht nr. 371.

Cramp S. & K.E.L. Simmons 1980. *The birds of the Western Palearctic. I: Ostrich to Ducks.* Oxford University Press, Oxford.

Ntiemoa-Baidu Y., T. Piersma, P. Wiersma, M. Poot, P. Battley & C. Gordon 1998.
Water depth selection, daily feeding routines and diets of waterbirds in coastal lagoons in Ghana.
Ibis 140: 89-103.

Prater A.J., J.H. Marchant & J. Vuorinen 1987.
Guide to the identification and ageing of Holarctic Waders. BTO Guide 17.

Nestkasten ... bezigheidstherapie

door Frans Waroux

We mogen best stellen dat de Nestkastenwerkgroep misschien wel een van de leukste werkgroepen is binnen de Natuur- en Vogelwacht. Althans dat is mijn mening. Het is een overzichtelijke groep met op dit moment drie veldwerkers, Leo van der Kooij, Joop Schuurman en auteur dezes, plus één administrateur: Ruud Post. Hij verzorgt de jaarverslaglegging.

Leo is eigenlijk de aanjager van de groep en zorgt ervoor dat we afspraken maken om het veld in te gaan. Hij houdt bovendien aantekening van de stand van zaken van alle nestkasten, of er bewoning is geweest maar ook als de kast niet bezocht is door de soort waarvoor deze bedoeld was. We hebben namelijk kasten voor de torenvalk, de bosuil en een enkele kast voor de steenuil. Inmiddels hebben we ook al een tweetal kasten geplaatst voor de kerkuil die al een aantal malen in ons werkgebied is gesignaleerd. De derde kast is al gemaakt en wordt binnenkort op een locatie in Zoelmond geplaatst.

Joop is het technische brein, de man met het juiste inzicht, de man die met zijn rijke ervaring uit de tijd dat hij nog eigen-baas-loodgieter was voor elk zich aandienend probleem de juiste oplossing weet. Ik ben de chauffeur en de ladderdrager (samen met Leo), want Joop tobt wat met zijn rug. Ik regel meestal de koffie voor onderweg en zorg voor de stukken karton in de auto waar wij onze laarzen (met onze voeten er dan in) op kunnen plaatsen wanneer we van kast 1 naar kast 2, enz. rijden. Het buitengebied wil nog wel eens wat modderig zijn en je kunt niet verwachten elke keer met maagdelijk schone laarzen weer de auto in te stappen. Gelukkig houdt een ieder daar goed rekening mee (meestal tenminste).

Wanneer we op pad gaan moet Jopie (de aanhanger van de NVWC) aangekoppeld worden, ladder er op, zak turf/molm erbij en de kist met gereedschap.

Onze laatste missie was het controleren van twee torenvalkenkasten en het plaatsen van een kerkuilenkast in een schuur bij een particulier aan de Goilberdingerdijk. Aanhanger met alles erop dus mee, inclusief een nieuw door ons gemaakte kerkuilenkast. Een plaatje van een kast.

Joop, die ik eerst thuis had opgehaald voorin en Leo, die op eigen gelegenheid naar de Ketelvink was gekomen, met aantekenboek achterin. Leo probeerde tijd te winnen door achterin, rijdend al vast wat aantekeningen te maken. Lukte niet. Deed hij wel op de plaats van aankomst. Geografisch gezien zouden we

eerst de kerkuilenkast gaan plaatsen en daarna de torenvalkenkasten onder handen nemen.

Klopgeluiden

Aangekomen op het bestemde adres liepen Joop en ik het pad af naar het erf beneden bij het woonhuis. Bij het passeren van het huiskamerraam werden we al opgemerkt door de bewoner van het pand die direct opstond om ons te verwelkomen. Luttele seconden later hoorde ik fel kloppen op het raam. Ik liep terug en keek door het huiskamerraam naar binnen. Niets of niemand daar te zien. Toch hoorde ik weer hard kloppen op een raam. En in een keer was het klopprobleem helder. Leo, die eerst nog wat aantekeningen had gemaakt in het logboek, zat achterin. Omdat ik regelmatig onze kleinkinderen achter in de auto heb, hebben we op de achterdeuren gebruik gemaakt van het kinderslot. Leo, klaar met het maken van aantekeningen, wilde ons volgen maar kon er niet uit. Had ik nooit meer aan gedacht. Wij al beneden op het erf en Leo opgesloten in de auto. Snel hebben we hem verlost uit deze situatie zodat hij de Werkgroep Nestkasten met zijn aanwezigheid weer compleet maakte. Ter plaatse hebben we de situatie opgenomen en de plaats bepaald waar de kast het beste kon worden opgesteld. De bewoner gaat nu zelf de kast nagelvast plaatsen. Het is een schitterende locatie voor een kerkuil. De bewoners hebben al enkele malen een kerkuil waargenomen en anderhalf jaar geleden zelfs een dood exemplaar aangetroffen.

Met een voldaan gevoel zijn we daarna naar onze torenvalkenkasten gegaan ter controle, 500 meter heen en weer terug door een weiland, inclusief ladder, zak met turf en gereedschap. In deze kast en ook de tweede kast helaas geen sporen van bewoning aangetroffen. Wel hebben we genoten van het buiten bezig zijn.

Terug bij de Ketelvink Jopie in de garage gezet, Leo achter gelaten en daarna Joop thuis afgeleverd. Bij mij thuis aangekomen heb ik me eerst omgekleed, opgefrist en daarna genoten van een heerlijk glas rode wijn. In stilte en van de wijn genietend dacht ik: wat is het toch fijn om een VUTTER te zijn.

Mogelijk kan bovenstaande aanleiding zijn voor enthousiaste mensen om zich aan te sluiten bij deze werkgroep. In dat geval kunt u contact opnemen met Ruud Post (0345-530135) of met Leo van der Kooij (0345-515450). Zij kunnen u alle informatie verschaffen.

De winterkoning

Waar komt die naam vandaan?

door Ellen Geleedst

De vorige keer ging deze rubriek over de ijsvogel. Een herkenbare vogel voor veel leden van onze club. Ook voor deze keer heb ik gekozen voor een goede bekende in deze tijd van het jaar: de winterkoning. Meestal noemen we hem het winterkoninkje, wat wel begrijpelijk is gezien zijn formaatje. Tussen de negen en tienhalve centimeter is hij, en met een leuk opgewipt staartje een bekende verschijning in heggen en tuinen in de winter. Daarmee is de eerste helft van de naam eenvoudig verklaard. Hoewel, de winterkoning is het hele jaar door wel in ons land te vinden en broedt hier ook. Maar dan vooral in dichte begroeiing in bossen. In de winter, rond de voederplanken en in de kale heggen, valt hij waarschijnlijk meer op.

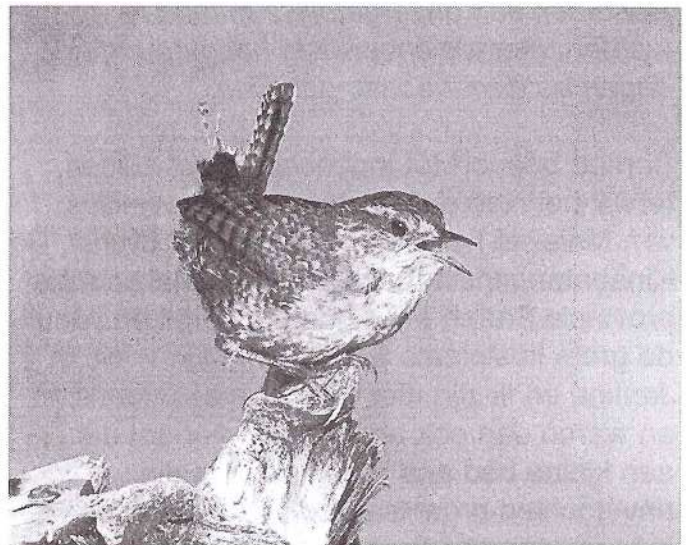
Maar daarmee is alleen de eerste helft van de naam maar verklaard. En hoe langer je erover nadent, hoe vreemder die tweede helft eigenlijk is. Welke vogel associeer je nu met de koning van de vogels? Je zou dan eerder aan een roofvogel denken, of een sierlijk zwevende Jan-van-Gent. Een zwaan geeft ook wel associaties met iets koninklijks, al heeft de commercie daar wellicht ook flink aan meegewerkt. Maar dat kleine winterkoninkje? Koninklijk? Oké, hij kan helder en krachtig zingen, maar is dat koninklijk genoeg? De moeite waard om ons daar eens in te verdiepen.

Er blijkt een Griekse sage te zijn over deze vogel. Alle vogels waren bijeengekomen om een koning van de vogels te kiezen. Met elkaar waren ze overeengekomen dat de vogel die het hoogste kon vliegen de koning der vogels genoemd mocht worden. Hoewel het ernaar uitzag dat de arend dit zou winnen, was er één vogeltje erg slim geweest. Hij had zich ongemerkt op de rug van de roofvogel genesteld en toen de arend dacht dat hij ruimschoots hoog genoeg was, vloog het kleine vogeltje nog net een stukje hoger. En zo zag het ernaar uit, dat dit kleine beestje de koning van de vogels moest worden.

Veel vogels gingen echter niet zomaar akkoord. Er werd nog een regel bij verzonnen: de koning zou niet alleen het hoogste moeten kunnen vliegen, maar ook het diepste in de aarde af moeten dalen. Het kleine vogeltje dook daarop in een muizenhol en leek zo opnieuw te hebben gewonnen. Maar er werd een uil bij de ingang van het muizenhol gezet, die moest voorkomen dat het beestje er weer uit kon vliegen. Toen de uil echter per ongeluk in slaap viel, vloog het vogeltje eruit en werd het toch tot koning van de vogels uitgeroepen.

Volgens het verhaal had deze onzorgvuldige actie van de uil nog wel gevolgen voor hem: hij schaamde zich zo over het in slaap vallen op een belangrijk moment, dat hij zich overdag niet meer durfde vertonen en voortaan 's nachts op jacht ging.

Maar ook het winterkoninkje bleef op zijn hoede: ook al was hij de koning der vogels geworden, hij sluipt sindsdien toch vooral door dicht kreupelhout en geeft zich niet zo gemakkelijk bloot.

winterkoning, foto Marcel van der Tol

Prachtig verhaal over dat kleine vogeltje. Er zijn ook wel mensen die beweren dat dit verhaal niet bij de winterkoning hoort, maar bij het goudhaantje. Dat is immers ook een klein vogeltje en hij heeft met zijn opvallend gele streepje op zijn kop toch een soort kroontje op. Maar ik vind op deze manier de naam winterkoning wel erg mooi verklaard.

De wetenschappelijke naam van het beestje, troglodytes troglodytes, betekent holbewoner. En wat het zoeken van nestruimte betreft, klopt dat ook wel: hij broedt graag in holtes in bomen of maakt zelf een holletje in dichte begroeiing. Nou, een wetenschappelijke naam mag dan een wetenschappelijk verantwoorde verklaring opleveren. Maar zo'n fraai verhaal als naamsverklaring, dat hebben niet veel vogels. Wat dat betreft heeft dat kleine vogeltje toch iets koninklijks om zich te onderscheiden van al die andere vogels met voor de hand liggende namen...

Maleisisch Borneo

Het natuurmoment

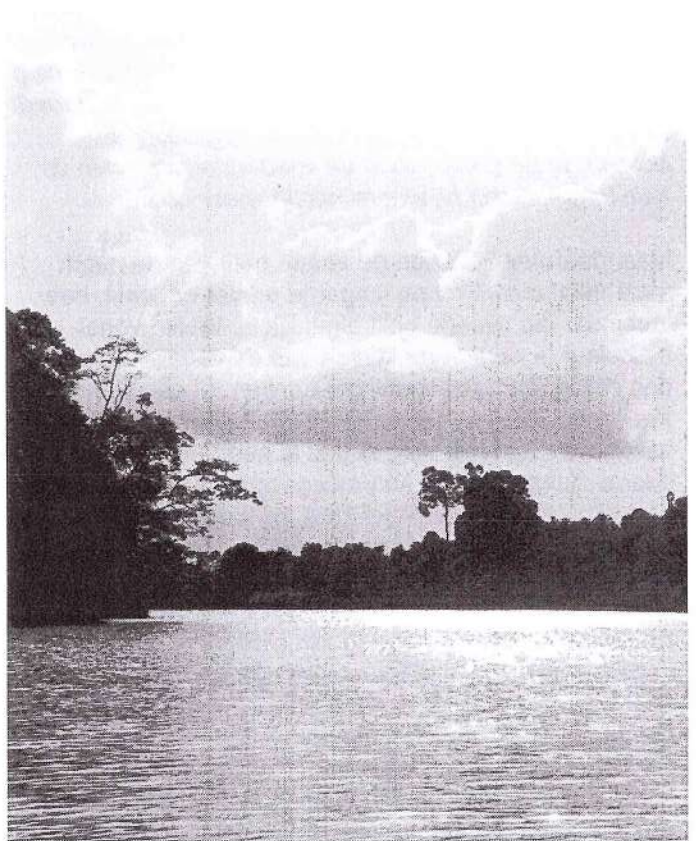
door Arjan Brenkman

Na drie maanden vakantie in Australië en zes weken Nieuw-Zeeland, was de afsluiter van onze droomreis Maleisisch Borneo, in februari 2002. Oerwoud, tropische stranden en spectaculaire vogels en dieren, waaronder de orang oetan leek ons een prachtige afsluiter. Het bleek een onvergetelijke maand te worden, met als onbetwiste hoogtepunt; drie dagen op de Kinabatanganrivier.

Borneo behoort tot Indonesië in het zuiden, terwijl het Noordelijke deel twee provincies van Maleisië heeft en het koninkrijk Brunei. De Kinabatanganrivier stroomt in de Maleisische provincie Sabah en is goed te bereiken vanuit de grote kustplaats Sandakan. Mijn vriendin Jantine en ik zijn niet van het massatoerisme en waren dan ook aangenaam verrast dat er een kleine bed and breakfast was die privétochten organiseerde op de rivier, geheel in te vullen naar onze eigen wensen. De eigenaar is Robert Chong, een Maleisiër van Chinese afkomst. We hadden voor drie dagen met hem en zijn bootman op de rivier gereserveerd. De eerste dag was meteen de beste en we waren het er unaniem over eens dat dit de beste vakantiedag was van onze vijf maanden.

Gomatogong caves

Nadat hij ons had opgehaald van ons pension, was het eerst tijd voor een bezoek aan de Gomatogong caves, een indrukwekkend kalksteengrottenstelsel direct naast de rivier. Het meest opvallend is echter niet de grot zelf, maar de geur die ervan af komt. Er hangt een haast ondragelijke stank van geconcentreerd ammoniak, waaraan je zeker

Uitzicht over de rivier vanuit de accommodatie. Foto: Jantine Bakema

tien minuten rustig moet wennen, omdat je anders meteen flauwvalt. Gezien de tien meter hoge stronchoop (ja, tien meter!) die de geur veroorzaakte, was flauwvallen een slechte optie.

De mest is het product van miljoenen vleermuizen en evenveel zwaluwtjes die aan de grot hun nestje ophangen en er hun jongen in grootbrengen. Het in- en uitvliegen van duizenden vogels tegelijk is een onvergetelijk gezicht.

De grot wordt zwaarbewaakt door de dorpelingen en we kwamen er al snel achter dat dit niet is voor bescherming van de mesthoop. Al eeuwenlang worden namelijk de nestjes van de zwaluwen geogst en verkocht aan China, waar men er soep van maakt, wat een hele delicatessen schijnt te zijn. En met 60 euro de kilo nestjes is er maar een korte rekensom voor nodig om te realiseren dat de grot meer waarde heeft dan de gemiddelde diamantmijn.

Helaas trekt de geur van de grot ook het nodige ongedierte aan. Een triljoen kakkerlakken met het formaat van je wijsvinger deed ons dan ook al snel besluiten

neushoornvogel, foto: Jantine Bakema

dat het tijd was voor een boottochtje.

De rivier en de Oxbow lakes

Het meanderen van de rivier heeft ertoe geleid, dat bochten van de rivier langzaam

werden afgesloten en nog maar met een klein kanaaltje met de rivier verbonden zijn. De zo ontstane meren worden Oxbow-meren genoemd, genaamd naar de vorm van het meer, die wat weg heeft van een ossenhoorn. De rest van de ochtend en de gehele middag hebben we gebruikt om deze Oxbow-meren en de kleine zijrivieren te bezoeken.

Het oerwoudleven is fantastisch en al snel vonden we grote troepen neusapen. De mannetjes hebben echt een belachelijk grote neus en lieten zich goed fotograferen. Onze gids Robert vertelde ons dat de Maleisische naam voor neusaap ook gebruikt werd om Nederlandse missionarissen in de tijden van Oost-Indië aan te duiden. De lokale bevolking vond de prominente Nederlandse gok blijkbaar zo'n treffende gelijkenis hebben dat ze nog steeds deze naam gebruiken om Nederlanders mee aan te duiden. Hmmm... Prominent waren ook de spectaculaire neushoornvogels die in grote aantallen langs de rivier voorkomen. We zagen in drie dagen meer dan honderd van zeven soorten. Daarnaast zagen we bosvarkens, reuzenotters, talloze soorten bladapen, zeldzame Aziatische vis- en zeearenden en meer dan tien Storms' bosooievaars. Deze zeldzame ooievaars zijn ernstig bedreigd en komen in nog maar zeer kleine aantallen voor in Borneo en Sumatra, altijd in de buurt van rivieren of meren. Speciaal voor deze vogels, alsmede voor de grote aantallen neusapen, heeft het Wereld Natuur Fonds dan ook een groot deel van de Kinabatanganrivier kunnen redden van omzetting in dadelplantages. Indrukwekkend waren ook de vele soorten kleurrijke parkieten en ijsvogels en de diverse boomslangen en pythons, waaronder de reticulated python, de grootste wurgslang van Azië. Niets van dit alles kan zich echter meten aan het zoogdier wat we vlakbij onze accommodatie zagen: de oerang-oetan. Het was een zwanger vrouwtje en ze keek ons hoog in een boom nieuwsgierig aan. De gelijkenis met mensen is zo treffend dat een ontmoeting met deze "mens van het bos" dan ook moeilijk te beschrijven is en zelf ervaren moet worden om te kunnen begrijpen. In totaal zagen we vijf oerang-oetans in onze

visuil, foto: Jantine Bakema

Al snel hierna zagen we een jonge zoutwaterkrokodil en vonden we pootafdrukken van Indische olifanten die net de kreek hadden overgestoken. Plots richtte Robert zijn spotlight naar de andere kant van de boot en stonden we oog in oog met een prachtige luipaardkat. Deze boskat ziet eruit als een grote huiskat met een spannend tijgerprintje en is erg zeldzaam geworden na de jacht op zijn bijzondere huid. De avond werd afgesloten met nog meer visuilen, nog een luipaardkat en zijn zeldzame neefje, de platkopkat.

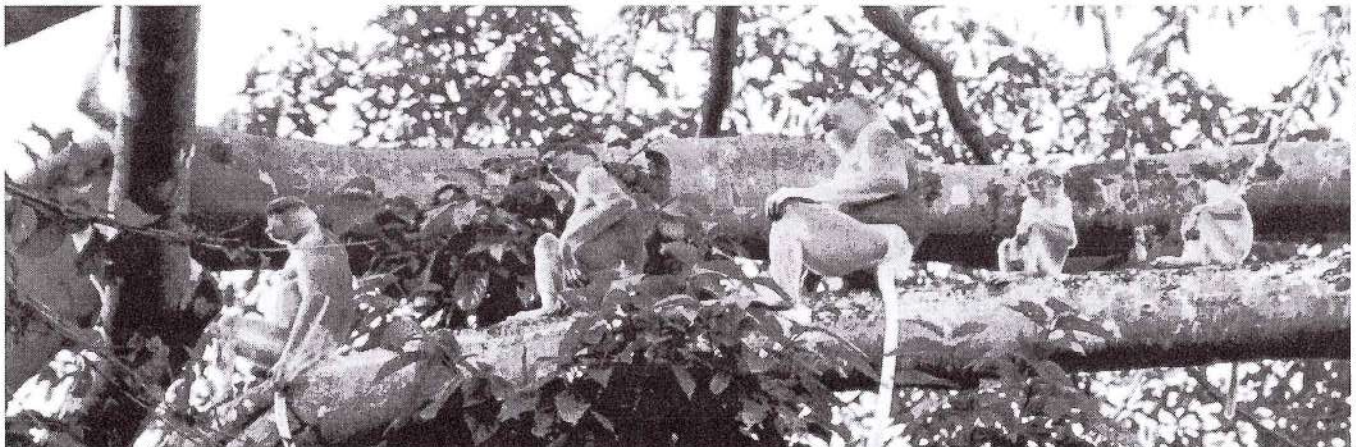
Drie dagen Kinabatanganrivier waren drie dagen paradijs. Er is veel, heel veel leven in het oerwoud van Maleisië en het is een ongekende ervaring dit mee te hebben mogen maken. Wij vonden Maleisië een ontwikkeld, veilig en modern land met een prima infrastructuur en vriendelijke mensen. Onze gids heeft nog steeds zijn bed and Breakfast en regelt en gidst nog steeds. Gaan!!

drie dagen langs de rivier.

Nachtexcursie

Aan de dag leek geen einde te komen en na een fantastisch buffet nam Robert ons mee voor een nachtexcursie de rivier op. Dit was echt heel spannend en in het pikkedonker dreven we een van de kreekjes af op zoek naar nachtleven. Voor we het wisten stonden we oog in oog met een enorme visuil, die ons met zijn grote gele ogen aankeek. Elke honderd meter van de rivier werd bewoond door een paartje van deze fantastische uilen.

Iedere natuurliefhebber heeft herinneringen aan zulke mooie momenten in de natuur. Een ontmoeting met een bijzonder dier, een opmerkelijke gebeurtenis of een eerste blik op een onvergetelijk landschap. Heeft u ook zo'n natuurmoment? Deel het met ons en met de andere lezers. Het maakt niet uit of de tekst kort of lang is, goed of slecht geschreven, het gaat puur om het moment of de momenten. Stuur uw verhaal naar het redactieadres redactie@nvw.nl of naar het postadres Dorpsstraat 24, 4111 KS in Zoelmond.

Een familie neusapen. Foto: Jantine Bakema

De mooiste plek

door Leo van der Kooij

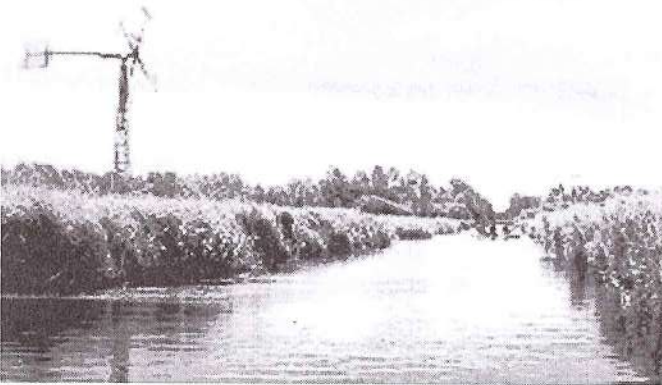
Wedstrijden doen het altijd goed. De strijd om de beste plaats geeft de deelnemers een enorme kick en de toeschouwers beleven spannende momenten zolang de beslissing nog niet is gevallen.

Niet alleen in allerlei sporten worden wedstrijden, toernooien en competities georganiseerd. O zo graag willen wij weten wie bijvoorbeeld de grootste rijkard ter wereld is of wie maakt het mooiste kunstwerk, wie schreef het mooiste boek? Ja, we herinneren ons nog allemaal de geruchtmakende verkiezing van de grootste Nederlander aller tijden.

Maar niet alleen van personen, ook van andere zaken maken we graag ranglijsten. War is het mooiste muziekstuk, het beroemdste gebouw, het mooiste natuurgebied? Wat dat laatste betreft, wekenlang is er op de televisie gestreden om de titel 'de mooiste plek van Nederland'.

In de finale op 27 november kwam het Nationaal Park de Weerribben als mooiste plek uit de bus.

Maar wat zegt nu eigenlijk deze kwalificatie? Zijn andere plekken dan minder mooi? Verbleekt hun schoonheid soms? Ieder heeft wel zijn eigen mooiste plek, een plek die hem dierbaar is, waar hij graag komt en die hij nooit

de weerribben, www.staatsbosbeheer.nl

zou willen missen.

Heel veel jaren heb ik al op heel veel mooie plekjes van ons land rondgezworven en natuurlijk ook vaak over de grenzen gekeken. Wanneer iemand mij zou vragen: "Noem dan eens de mooiste plek waar je ooit geweest bent", dan zou ik toch heel moeilijk een keus kunnen maken. Sommigen zullen denken dat een dergelijke plek wel iets heel bijzonders moet zijn, een dergelijke plek die je maar een keer in je leven gezien hebt en waarvoor je een verre en kostbare reis hebt moeten maken. Maar na alle prachtige plekken in mijn

herinnering opgeroepen te hebben, ben ik tot de slotsom gekomen dat helemaal niet in het bijzondere of buitenissige zit.

Voor mij zijn eigenlijk ook de mooiste plekken die plekken waar ik een echte band mee heb. Mijn mooiste plekjes liggen dicht in de buurt. Je kunt er zomaar in ieder jaargetijde naartoe en je ontdekt er steeds weer nieuwe dingen. Zo'n vertrouwde plek is een stukje vanzelf geworden.

Om het nu maar eerlijk te zeggen: "Een van die plekjes is mijn eigen achtertuin." Op dat kleine stukje grond probeer ik zoveel mogelijk natuur toe te laten. Voor mij is een tuin pas een echte tuin als ook veel dieren daar een plekje kunnen vinden. In mijn vijver, die ik zo heb ingericht dat het net een stukje boerensloot lijkt, voelen kikkers en salamanders zich thuis. Allerlei libellen zweven er rond en schaatsenrijders schieten heen en weer over het wateroppervlak. Voor mij geen dus geen goudvissen of dure koikarpers maar stekelbaarsjes en voorntjes. Ik vind het ook helemaal niet erg als een reiger op bezoek komt en een visje weet te verschalken.

Onder de bomen en struiken heb ik allerlei bolgewasjes gepoot, bijvoorbeeld sneeuwkllokjes, scilla's en andere kleine voorjaarsbloeiers. In het voorjaar zie je daar een hoop insecten op afkomen. Bijen, hommels en zweefvliegen zoemen de hele zomer lang rond en mijn vlinderstruik trekt dan volop vlinders.

Het leukst vind ik het om ook zoveel mogelijk vogels mijn tuin in te lokken. Juist in de winter als de tuin doods en kaal erbij ligt, vrolijken de vogels alles op. Veel plezier beleef ik aan de mussen. Deze vogels zijn de laatste tijd nogal eens in het nieuws omdat ze zo in aantal achteruitgaan. Nog niet eens zo lang geleden kon je overal waar huizen staan ook mussen zien, maar die tijden zijn voorbij. Iedereen kan constateren dat deze ons zo vertrouwde vogeltjes op heel veel plekken zijn verdwenen. Hun vrolijke getjilp is verstomd. Desondanks kan ik op het plaatsje in mijn tuin soms wel een dertigtal mussen zien rondhippen. Ze kunnen daar altijd wel wat van hun gading vinden. Daar zorg ik wel voor.

Vorig jaar heb ik eens geteld hoeveel soorten vogels bij mij regelmatig op bezoek komen.

Bij elkaar kwam ik tot zo'n 25 soorten, waaronder zelfs een groene specht en bonte spechten, kepen, ringmussen en barmsijsjes. Tien tot twaalf soorten behoren in de winter tot de dagelijkse gasten. Al met al heb ik mijn eigen vogelparadijs gecreëerd en ik hoop er nog lang van te genieten.

Het bovenstaande is een aangepaste versie van een radiopraatje voor de SRC dat ik in november 2004 heb gehouden.

21 en 22 mei 2005

2000-Soortendag op zoek naar planten en dieren

*Om vier uur 's ochtends wachten tot de vleermuizen
thuiskomen van hun nachtbraken....*

*Met een schepnet op zoek naar verborgen water-
leven....*

*Vroeg op pad om door vogelzang een beeld te krijgen
van de broedvogels in een terrein....*

*Op de knieën tussen het mos of juist rennend achter
een snel wegfladderende vlinder....*

In vochtig bos op zoek naar slakken....

Op 22 mei 2005 wordt door de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF) de 2000-soortendag gehouden. Op één dag (het begint de avond ervoor al voor de avond- en nachtdieren) gaan we met zoveel mogelijk mensen zoveel mogelijk planten en dieren te zien krijgen en op naam brengen.

De VOFF is een overkoepeling van twaalf organisaties die zich met onderzoek naar planten en dieren bezighouden. Van al die verenigingen zijn ervaren veldmensen aanwezig en de hele dag door wordt er in groepen op pad gegaan in het schitterende duingebied van Zuid-Kennemerland.

Bij het bezoekerscentrum de Zandwaaier in Overveen zullen alle organisaties zich presenteren en informatie geven over hun soortgroep en hoe daar onderzoek aan gedaan wordt. Vanaf die locatie gaan er ieder kwartier excursies het duingebied in. Bij deze excursies zijn specialisten aanwezig van een bepaalde soortgroep, die hun uiterste best zullen doen zoveel mogelijk soorten te zien te krijgen, maar ook om de overige deelnemers zoveel mogelijk te laten zien.

De duinen rondom het bezoekerscentrum zijn buitengewoon gevarieerd en rijk aan planten en dieren. De bossen in de binnenduinstruwelen en deze wijken weer af van de open duingebieden en de waterpartijen. Mei is een uitstekende tijd om in de natuur actief te zijn. Veel planten en dieren zijn in het voorjaar op hun mooist en zijn goed te zien.

De 2000-soortendag is dé gelegenheid voor vrijwillige veldmedewerkers om met anderen in contact te komen en om met zijn allen veel planten en dieren te ontdekken. Uiteraard worden alle waarnemingen nauwkeurig genoteerd en direct bij terugkomst in het bezoekerscentrum verwerkt, zodat we op het eind van de dag een prachtig overzicht hebben van de aangetroffen soorten.

Voorlopig programma:

Zaterdag 21 mei, vanaf 18.00 uur
gaat de Stichting Tinea al op zoek naar kleine vlinders.

Vanaf 20.00 uur vinden excursies plaats van:

- RAVON: amfibieën
- VZZ: vleermuizen en muizen
- De Vlinderstichting en Stichting Tinea: nachtvlinders

Zondag 22 mei, van 04.00 - 06.00 uur
vinden excursies plaats van:

- VZZ; terugkerende vleermuizen (zwermen)

Zondag 22 mei, van 06.00 - 09.00 uur
vinden excursies plaats van:

- SOVON: broedvogels

Zondag 22 mei, van 09.00 uur - 16.00 uur
(laatste excursie: 15.00 uur) vinden
excursies plaats van:

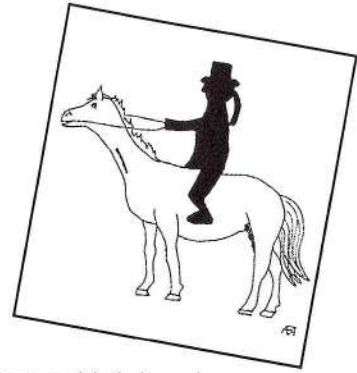
- RAVON: amfibieën, reptielen en vissen
- SOVON: vogels
- VZZ: zoogdieren
- FLORON: hogere planten
- BLWG: mossen en korstmossen
- NMV: paddestoelen
- EIS-NL: insecten en andere ongewervelden
- ANEMOON: slakken
- TINEA: Kleine Vlinders
- De Vlinderstichting: dagvlinders, overdag actieve nachtvlinders en libellen

Meer informatie is vanaf maart 2005 te vinden op de website van de VOFF: www.voff.nl

Voor concrete vragen: kars.veling@vlinderstichting.nl

Mystery animal

door Arwen Altenburg

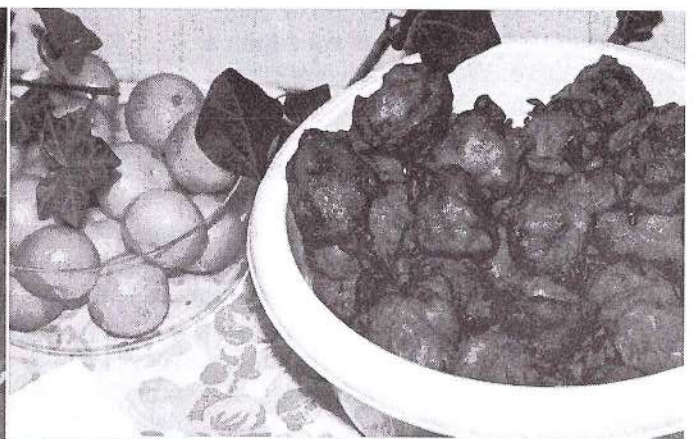
Geen mysterybird deze keer maar een raadseldier, een mystery animal. Het beest in kwestie is dan misschien geen vogel, maar het kan wel vliegen. In Culemborgse dreven zul je het dier niet tegenkomen. Het laat zich überhaupt zelden bekijken en dat is jammer, want degenen die het ooit hebben gezien, zullen ongetwijfeld onder de indruk zijn geweest van de schoonheid.

De oplossing van de mysterybird uit de vorige Hak-al was: zwarte ruiter.

Fotogalerie nieuwjaarreceptie

foto's van Kars Veling

Jeugdgroep zonder naam...

Hieronder een aantal foto's en verslagen van de laatste drie activiteiten van 2004. Ondertussen bestaat de Jeugdgroep uit veertien kinderen. Dus er kan er nog eentje bij en dan zitten we echt vol.

We zijn nog steeds op zoek naar een nieuwe naam voor de Jeugdgroep. Tot nu toe (begin januari) zijn er nog geen reacties geweest op de prijsvraag. Dus als je een leuke naam weet geef die dan door aan ons, dan maak je kans op een natuur-stickerboek!

Voor het nieuwe jaar hebben we weer leuke thema's op het programma staan. De eerste twee bijeenkomsten zullen gaan over roofvogels, een aantal mensen van de vogelwerkgroep zal ons hierbij helpen. Hoe dat is gegaan kun je lezen in de volgende Hak-al.

Ganzen en eenden

Zaterdag 13 november zijn we met Daniël Beuker en Jan Dirk Kievit mee geweest naar de uiterwaarden van de Lek om ganzen en eenden te bekijken. Daniël had de telescoop nog niet neergezet of we zagen al een steenuiltje. We hadden verrekijkers meegenomen, maar het was toch wel een stuk makkelijker om door de telescoop te kijken. We zagen heel wat verschillende eenden en ganzen en natuurlijk ook een boel andere vogels. De kinderen hielden ieder een lijstje bij met de namen van de verschillende eenden en ganzen en de andere vogels. Gelukkig hadden bijna alle kinderen laarzen aan, want het pad waar we over liepen was één grote modderpoel; soms bleef je er gewoon in steken en moesten anderen je eruit trekken.

Vogels:

- steenuil
- torenvalk
- smient
- kolgans
- brandgans
- grauwe gans
- wintertaling
- indische gans
- kievit
- kraai
- meerkoet
- buizerd

13-11-2004
vogels die ik heb gezien:

1. steenuil
2. torenvalk
3. smient
4. wintertaling
5. brandgans
6. grauwe gans
7. indische gans
8. kievit
9. kolgans
10. kraai

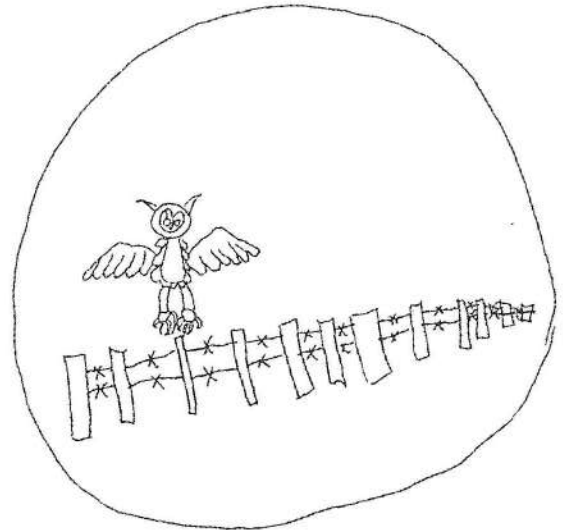
ik tw, vind je
naam niet ik v
meer wilgen k

Toch niet-k

Zaterdag 11 dec
duinen' niet door.
knotwerkgroep me
sjouwen en brande
week kregen we te
door zou gaan, om
gegeven om de take
jammer; iedereen ha
We krijgen dit jaar va
mee te kunnen gaan
De leiding moest ope
gaan bedenken voor
konden we terecht bij
behelp met een leskist
met het weer. Met alle
werd het weer gemete
en richting, de temperat
Ook waren er nog versc
doen.

alissa

Zwerfvuil

Zaterdag 27 november zouden we een zwerfvuilconvenant ondertekenen met de wethouder van de gemeente Culemborg. Maar helaas dit kon niet doorgaan omdat de wethouder toch niet bij ons aanwezig kon zijn. Toch zijn we gewoon naar de Baarsewaard gegaan om zwerfvuil te verzamelen. We hadden prikkers en vuilniszakken van de gemeente gekregen. Er lag best veel afval; vooral rond de spoorbrug en de eerste paar strandjes. Alles bij elkaar hadden we toch wel acht vuilniszakken vol! Het was een leuke ochtend en er was ook genoeg tijd om lekker te struinen en tussendoor af en toe in de boom te klimmen. We hopen in het voorjaar alsnog het convenant te tekenen met de nieuwe wethouder.

van Daan
de weg
igklip kerk maar de
ond het jammer dat
roffen niet door gien

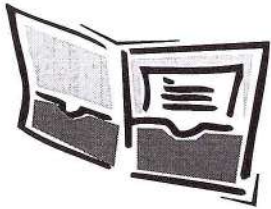
notten....

ember ging het knotten bij 'De We zouden deze dag de gaan helpen met zagen, en. Maar in de loop van die horen dat het allemaal niet dat er geen vergunning was en op te stoken. Heel erg ad zich er erg opverheugd. ast nog wel een kans om knotten! ens een ander thema die zaterdag. Gelukkig het Steunpunt NME. Met gingen we aan de gang lei meetinstrumenten, zoals de windsnelheid tuur en de luchtdruk. hillende proefjes te

Jaarafsluiting 26 juni

We hadden de afsluiting van het jaar op 18 juni gepland, waarbij we ook de ouders en NVWC-leden wilden uitnodigen. We hebben dit echter verzet naar 26 juni. Op die dag houden we samen met NME op de kinderboerderij een zondagmiddagactiviteit. Deze middag staat in het teken van het jubileum van de NVWC en is genaamd "verandering". Het lijkt ons leuk om deze dag ook met de kinderen van de jeugdgroep aanwezig te zijn. Zo kan de jeugdgroep zich presenteren en bijvoorbeeld andere kinderen laten zien wat we zoal doen. Ook zijn dan natuurlijk de ouders en alle NVWC-leden uitgenodigd.

Monica Noordhuis
en Gerdit Greve

Periode: november - december 2004

VAN DE Leesplank

door Leo van der Kooij

Bladerend door de tijdschriften kwam ik onder andere de volgende opmerkelijke artikelen tegen. Alle tijdschriften staan inmiddels weer in de lectuurbak ter inzage.

't Altenatuurtje

In Altenatuurtje lezen we op bladzijde 14-16 over het wel en wee van onze kerkuilen. Nu er ook rond Culemborg meer waarnemingen van kerkuilen gedaan worden en door het ophangen van nestkasten gehoopt wordt op een eerste broedgeval, is het leuk om te lezen dat het met de kerkuil na een slecht jaar 2003 weer beter gaat met deze spookachtige nachtvogel. In het land van Altena waren er dit jaar vijf broedgevallen met in totaal zestien jonge vogels. In de aangrenzende Biesbosch gaat het nog beter, want daar werden 25 jonge vogels geteld.

Argus

Uitgebreid komt de hamster aan bod in Argus. In een zeer lezenswaardig en afgewogen artikel van negen pagina's vertelt Jan Bouterse over dit populaire zoogdier. Uitgebreid komen de optimale biotoop, de benarde toestand, het fokprogramma, de beschermingsmaatregelen, reservaten etc. aan de orde. De vereniging Das en Boom blijkt niet altijd even zorgvuldig te werk te gaan. Momenteel speelt deze club zelfs een dubieuze rol in de hetze tegen de vossen die de gekoesterde hamster bejagen. Op dit laatste aspect gaat Harm Niesen nog wat verder in (Vossen en hamsters in Limburg blz. 17).

Boomblad

In Boomblad staat een artikel dat ook voor ons eigen buitengebied van belang is namelijk "Boeren in de uiterwaarden". Hierin wordt een studie gepresenteerd naar de mogelijkheid om boerenbedrijven en het plan "Ruimte voor rivieren" met elkaar in overeenstemming te brengen.

Knipselkrant

Ook in de Knipselkrant komt de hamster aan bod. Interessant is het afgedrukte artikel uit de NRC (21-09-2004) te vergelijken met het hiervoor genoemde artikel uit Argus.

Kruisbek

De NVWC streeft in Culemborg naar een groene dooradering van het stedelijke gebied. In de Kruisbek gaat het over zo'n groene ader in Amersfoort. In het artikel "Broedvogels van het Heiligenbergerdal in Amersfoort 2003" zijn de resultaten van een broedvogeltelling verwerkt. In totaal maar liefst 44 soorten met 600 territoria. Voor het handhaven respectievelijk ontwikkelen van een goede broedvogelstand worden aanbevelingen gedaan.

De Levende Natuur

In De Levende Natuur onder meer aandacht voor de Gelderse Poort (het rivieroeversreservaat in de driehoek Arnhem, Nijmegen, Duitse grens). Dit keer gaat het over het herstel van de flora met name de stroomdalflora in het gebied. Sinds 1990 is 800 hectare aan de al bestaande natuurgebieden toegevoegd. In het artikel worden de soorten van de rode lijst beoordeeld op voor- of achteruitgang. De balans is

duidelijk positief vooral in de uiterwaarden van de Rijn en de Waal. Een ander gebied waar natuurherstel duidelijk resultaten afwerpt, is het Hunzedal in Drenthe en Groningen. De projecten zijn nog lang niet allemaal voltooid, maar de verwachtingen zijn gezien de al behaalde resultaten hoopgevend.

Mooi Gelderland

Zo heet het nieuwe tijdschrift van het Geldersch Landschap. Dit nieuwe tijdschrift bezegelt de nauwe samenwerking tussen Geldersch Landschap en Geldersche Kastelen. Deze twee stichtingen treden voortaan gezamenlijk naar buiten. Landschap, natuur en cultureel erfgoed komen voortaan in een tijdschrift aan de orde.

Natuur en Milieu

Dit blad boort het thema 'blanke natuur' aan. Turken, Marokkanen en veel andere nieuwe Nederlanders laten zich zelden zien in de Weerribben of op de Hoge Veluwe. De Nederlandse natuur is het exclusieve terrein van blank Nederland. Waarom eigenlijk? Op bladzijde 14 t/m 20 komen onder anderen Antillianen, Surinamers, Marokkanen en Turken aan het woord.

EIS Nederland

EIS Nederland brengt ons weer op de hoogte van lopende onderzoeken en nieuwe literatuur op het gebied van de ongewervelde dieren. Een leuk verslag van een sprinkhanenexcursie op de Velwezooom is te lezen op bladzijde 12. Iets voor onze IWG (Insectenwerkgroep)?

NVL Nieuwsbrief

In de NVL Nieuwsbrief veel oproepen tot medewerking aan inventarisaties en monitoring. Verder is er nieuws over de winterjuffer met op bladzijde 15 de spectaculaire foto's van een bevroren winterjuffer die op 24 november jongstleden in het Uffelter Binnenveld in Zuid-West

Drenthe is gevonden. Het betreft de eerste vondst van een overwinterend exemplaar.

De bevroering bleek overigens niet fataal, want nadat de zon het ijs na een uur had doen smelten kon het diertje weer langzaam bewegen en kruipen.

Van Nature

Van Nature nummer 11 bericht onder andere dat de laatste boer op Tiengemeten in 2005 vertrekt. Na 7 jaar kan nu eindelijk met de natuurontwikkeling begonnen worden.

VNM-krant

- Ver. Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede
Bij onze buurvereniging in Wijk bij Duurstede is vreugde omdat eindelijk op 27 oktober begonnen is met het inrichten tot natuurgebied van het Vikinghofferrein. Op deze locatie was vroeger een openluchtzwembad. Binnenkort is Wijk bij Duurstede een 7,5 ha groot natuurgebied rijker.

Vogels

In Vogels onder meer aandacht voor de nieuwe rode lijst van de Nederlandse broedvogels. Op deze nieuwe lijst staan 78 soorten. Drie soorten van de oude lijst van 1994 zijn afgevoerd; ooievaar, lepelaar en ijsvogel. Opmerkelijke nieuwkomer is de huismus. Deze cultuurvolger is sinds 1994 met meer dan 25% afgenomen.

Vlinders

Nederland telt een endemische dagvlindersoort. In Vlinders wordt aandacht besteed aan het biotoop en de levenswijze van deze zeldzame en slechts in een gebied voorkomende soort. Het betreft een ondersoort van de grote vuurvlinder -*Lycaena dispar batava*- die uitsluitend te vinden is in moerasgebieden in NW-Overijssel (Weerribben en Wieden) en Zuidelijk Friesland (Rottige Meente en Lindevallei).

Zoogdier

In Zoogdier is een mooie poster ingesloten met het meer dan

levensgrote portret van de hazelmuis. Een enquête onder de lezers van dit blad naar hun voorkeur voor het zoogdier van het jaar leverde de uitslag hazelmuis op. Deze onschuldige knager met een hoog knuffelgehalte won het met snorhaarlengte van de vos en de das die respectievelijk op de 2e en 3e plaats eindigden.

Nederlandse Faunistische Mededelingen

De twee meest uitgebreide artikelen in dit blad gaan respectievelijk over mariene mosdierpjes en de wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden. Daar werden in totaal 336 soorten gevonden, 58 meer dan 15 jaar geleden tijdens een eerste inventarisatie. Er werd op Texel zelfs een geheel nieuwe soort voor Nederland aangetroffen.

Verder kwamen nog binnen twee brochures van Vogelbescherming. De ene laat alle soorten van de rode lijst de revue passeren. De fantastisch mooie illustraties zijn van de hand van Elwin van der Kolk! De andere brochure is veel dikker en heeft als onderwerp "Vogels en recreatie". Het bespreekt per biotoop een kleine honderd vogelsoorten die gevoelig zijn voor verstoring in hun broed- en/of overwinteringsgebied. De mate van gevoeligheid en hoe verstoring zoveel mogelijk te voorkomen worden per soort besproken.

De bij de NVWC in deze periode binnengekomen tijdschriften zijn:

't Altenatuurtje - jrg 24 nr 1 oktober 2004
Argus -de Faunabescherming - jrg 29 nr. 4 - december 2004
Boomblad -Alterra- jrg 16 nr. 6 - december 2004
Knipselkrant - Faunabescherming - jrg 28 nr. 5 - november 2004
De Kruisbek -Vogelwacht Utrecht- jrg 47 nr. 5 - november 2004
De Levende Natuur - jrg 105 nr. 6 november 2004
Mooi Gelderland - Geldersch Landschap - jrg 1 nr. 1- winter 2004
Natuurbehoud - Ver. Natuurmonumenten - jrg 35 nr. 4 - november 2004
Natuur en Milieu -Stichting Natuur en Milieu- jrg 28 nr. 11/12 - december 2004
Nieuwsbrief - EIS Nederland - nr. 39 - december 2004
NVL Nieuwsbrief - Ned. Ver. voor Libellenstudie - jrg 8 nr. 4 december 2004
Van Nature -Vereniging Natuurmonumenten- jrg 14 nrs. 11 en 12 november en december 2004
VNM-krant - Ver. Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede - oktober 2004
Vogels -Vogelbescherming Nederland- jrg 24 nr. 143 - winter 2004
Zoogdier -Vereniging Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming- jrg 15 nr. 4 december 2004
Nederlandse Faunistische Mededelingen - nr. 21 december 2004
Brochure Vogels en recreatie - Uitgave Vogelbescherming Nederland

Interview met Kars Veling in Culemborgse Courant

Vogelwacht op zoek naar draagvlak

In de laatste week van 2004 verscheen in de Culemborgse Courant een uitgebreid interview met NVWC-voorzitter Kars Veling. Hij geeft daarin toelichting op het advies van onze club aan het college van B en W en hij kijkt vooruit naar het 30-jarig jubileum wat de club in 2005 viert. Daar niet alle leden deze krant ontvangen, plaatsen wij dit interview hierbij integraal in de Hak-al (met toestemming van de Culemborgse Courant).

De Natuur- en Vogelwacht Culemborg (NVWC) bestaat in maart 2005 dertig jaar. Natuurlijk wordt dat feit op tal van manieren gevierd, maar al voor de jaarwisseling deed de vereniging van zich spreken. Hun visie: 'Culemborgse natuur over 15 jaar nog steeds vitaal', ligt inmiddels bij het nieuwe college. Voorzitter Kars Veling: "Er is de afgelopen jaren weinig voor het groen gedaan."

door Bart Marinussen

Misschien komt het door de wat verwarrende naam, maar het schort aan de naamsbekendheid van de vereniging. De NVWC kent een hechte groep leden, waarvan een man of 30 zeer actief is. Daarvan zijn de vogelliefhebbers weliswaar in de meerderheid, maar de vereniging staat voor meer. Zo houdt ze zich bezig met het bestuderen van de natuur, waardoor ze een schat aan gegevens bezit om het Culemborgse natuurbehoud te verbeteren. Maar ook natuur-

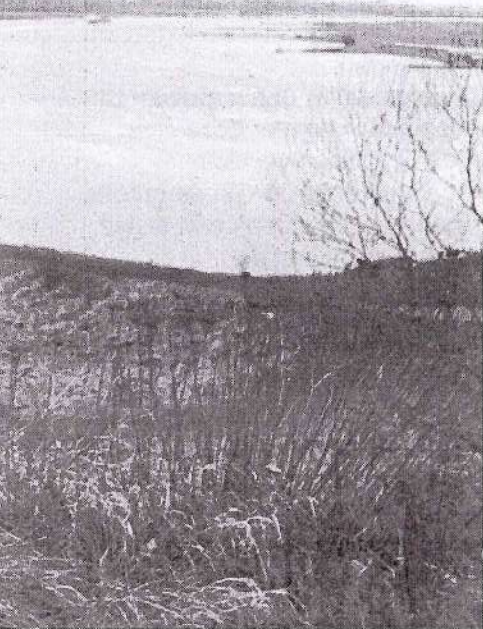
Kars Veling: "Er is de afgelopen jaren weinig voor het groen gedaan." Foto: Karin van der Kar

bescherming, waar het jaarlijkse knotten van wilgen onder valt, is een belangrijk speerpunt van de Vogelwacht. "In feite is het cultuurbescherming", nuanceert Veling (44). "Knotwilgen zijn een product van de Nederlandse cultuur en dat houden wij in stand. Culemborg, en Nederland in het

algemeen, kent weinig echte natuur. Maar er zit wel veel natuur in. De wilgen vormen een uitstekende broedplaats voor steenuilen. En op die manier is het toch een vorm van natuurbescherming."

'Low profile'

De derde doelstelling is de voorlichting over de natuur in Culemborg. Want de gegevens die via de natuurstudie verzameld zijn, bestaan uit meer dan informatie. "We hebben een schat aan foto's van vroeger tot nu, die heel

interessant zijn om aan de mensen te laten zien." En dat moet dan vooral gebeuren in het jubileumjaar. Waar het 25-jarig bestaan groots gevierd werd, noemt Veling het programma van volgend jaar 'low profile'. "We houden in ieder geval

zeven lezingen in het kader van het jubileum. Het thema is dan 'heden, verleden en toekomst'." Daarnaast staan er voor de leden nog een nieuwjaarsreceptie in januari, de jaarafsluiting van de jeugdgroep in juni en een kamp in Zuid-Frankrijk op het programma.

Draagvlak

Het belangrijkste blijft volgens Veling toch het verwerven van bekendheid onder de Culemborgers. "Er heerste een tijd een cultuur binnen de vereniging van 'Het draait goed zo', maar dan bereik je de mensen niet. Ik spreek regelmatig mensen in de natuurbeschermingswereld die al twee jaar in Culemborg wonen en de Vogelwacht niet kennen." Wat dat betreft is de NVWC nooit herkenbaar genoeg, volgens Veling. "Daar moet je energie in steken. Als je elke zaterdag op de markt zou staan en je daar aan het publiek zou presenteren, zouden mensen je op een gegeven moment wel kennen. Maar dat is niet haalbaar, dus zullen we het op een andere manier moeten proberen."

Want alleen door goed naar buiten te treden en de Culemborgers goed voor te lichten, kan de vereniging draagvlak creëren voor wat ze echt belangrijk vindt: het verbeteren en in stand houden van de Culemborgse natuur. Hoewel de NVWC tussen 1990 en 1998 een goede verstandhouding had met de gemeente, is dat de laatste jaren achteruitgegaan. Veling: "Ik vind het niet jammer dat het college overstuurd ging. Er is weinig voor het groen gedaan, vooral de eigen initiatieven vanuit de gemeente heb ik gemist." Voor een vereniging met weinig draagvlak vanuit de bevolking, zijn eigen ideeën vanuit de gemeente noodzakelijk.

De visie

Toch wilde de Vogelwacht niet afhankelijk zijn van de gemeente en daarom bedacht ze in maart dat ze niet meer wilde wachten op plannen vanuit het college. Daarom werd een visie opgesteld over hoe het natuurbeleid er de komende

vijftien jaar uit moet zien volgens de vereniging. Onder de titel: 'Culemborgse natuur over 15 jaar nog steeds vitaal! Maar hoe?' werd, een maand voor het college werd weggestuurd, het pamflet aangeboden. "We wilden de patstelling doorbreken", legt Veling uit. "We zien nu dat het nieuwe college ermee aan de slag gaat, want de gemeente komt volgend jaar met een landschapsontwikkelingsplan."

De volgende stap is het concretiseren van de plannen. De kritiek vanuit de bevolking komt echter vaak door gebrek aan kennis van de doelen van de NVWC. Als voorbeeld noemt Veling de oevers van de watergangen aan de Weidsteeg. "Een geleidelijke overgang van ondiep water, naar een drassige oever en vervolgens een droge oever, zou bepaalde planten een betere bodem geven om op te groeien en het zou bepaalde libellensoorten aantrekken. Maar het ziet er al snel rommeliger uit dan een strakke, hardhouten waterkant en mensen hebben dan snel het idee dat het verwaarloosd wordt door de gemeente."

Estafette

Met meer voorlichting en een betere samenwerking met de gemeente zou de visie van de NVWC snel handen en voeten kunnen krijgen. Hoewel Veling toegeeft dat de natuur in theorie nog wel wat jaren kan wachten, zegt hij zelf haast te hebben. "De natuur wordt niet bedreigd in Culemborg, maar er liggen wel simpele kansen die niet gegrepen worden. Je kunt alle hoofdassen stukje bij beetje aanpakken. Ik zie het als een estafette: ieder deel dat je aanpakt, geeft het stokje door aan de volgende plek."

Vlindereitjes zoeken in de Winter

door Daniël Breuker

Zaterdag 8 januari is een zes koppig team van enthousiaste leden van de insectenwerkgroep op pad geweest. Het doel hiervan was een groter verspreidingsgebied van de sleedoornpage ten zuiden van de Utrechtse Heuvelrug vast te stellen. Ondanks de harde wind was dit een succesvolle zoekactie.

een succesvolle zoekactie, foto: Kars Veling

De sleedoornpage is vooral te vinden in bosranden met sleedoorns of op sleedoornhagen in de buurt van bossen, maar ook in stadsparken. De vlinder heeft in Nederland één generatie per jaar van eind juli tot begin september. De soort heeft een erg teruggetrokken levenswijze en is dus lastig waar te nemen. Een redelijk makkelijke en betrouwbare manier voor het bepalen van de grootte van de populatie is een eitelling. De wijfjes zetten de eitjes afzonderlijk af op de schors van sleedoornstammetjes, bijna steeds op de overgang tussen één- en tweejarige twijgen of aan de basis van een doorn op een hoogte variërend van 20 cm tot 3,5 m. Ze vliegen daarbij langs de bosrand op zoek naar geschikte eiafzetplanten en leggen zo'n 5-15 eitjes op verschillende planten alvorens op zoek te gaan naar nectar. De sleedoornpage is een honkvaste soort, die afstanden van 200 meter kan afleggen langs een bosrand of een struweel waarin de waardplant groeit.

Zee-egelskelet

De eitjes van de sleedoornpage zijn wit en half rond met een geribbeld patroon. Het lijkt wel wat op het skelet van een zee-egel. De overwintering gebeurt als ei. In de winter en de vroege lente wanneer de waardplanten nog niet bloeien of geen blad dragen, zijn de eitjes goed op te sporen. Maar vergis je niet, ze zijn kleiner dan een speldenknop.

Omdat niet iedereen ervaring had met het zoeken en vinden van deze eitjes zijn we eerst naar een bekende plek gegaan waar zeker eitjes te vinden waren.

Bij deze plek in Overlangbroek troffen we Sicco Ens van de Vlinderstichting.

Sicco had al meer ervaring met deze soort en het vinden van eitjes hiervan. Na een aantal sleedoornstukjes bekeken te hebben, vond Tineke de Groot van de Vlinderwerkgroep Utrecht het eerste eitje (met een doorsnede van ongeveer een millimeter). Al gauw werden er meerdere eitjes gevonden en had iedereen een goed zoekbeeld gekregen.

Van dit gebied was dus zeker dat er een populatie zit. De vraag is hoe groot deze is en hoever deze zich uitspreidt. Meestal zijn de populaties vrij klein (40-300 adulte vlinders). Om een beeld van de grootte van de populatie te krijgen, zijn we steeds een stukje verder naar het westen naar eitjes van de sleedoornpage gaan zoeken.

Nog geen kilometer naar het westen was langs een bosschage een rand van sleedoorn aanwezig waarop Annette van Berkel al gauw weer een aantal eitjes vond. Telkens werd er bij het vinden van de eitjes door Rob van de Haterd de hoogte van de afgezette eitjes genoteerd en door Kars Veling de exacte positie door middel van GPS bepaald.

Op nog een aantal plekken richting het westen herhaalde dit zich, weliswaar niet in grote aantallen, maar voldoende om te kunnen zeggen dat de populatie zich in ieder geval tot drie kilometer naar het westen uitstrekt.

Met deze excursie zijn we meer te weten gekomen over de verspreiding en de eiafzetplekken van de sleedoornpage, maar we moeten nog een aantal malen terug om zeker te weten tot waar de soort precies voorkomt.

Sicco had al meer ervaring met het vinden van eitjes.
Foto: Kars Velling

Opinie

Eindstation Malta

Het eiland Malta trekt niet alleen veel toeristen maar is ook een belangrijke pleisterplaats en toevluchtsoord voor veel trekvogels. De eilandengroep in de Middellandse Zee maakt sinds dit jaar deel uit van de Europese Unie en moet zich daarom houden aan de Europese Vogelrichtlijn. Echter, de Maltezers blijven verantwoordelijk voor het massaal afschieten en vangen van miljoenen (trek)vogels.

In het toetredingsverdrag heeft de Europese Unie Malta aangespoord de illegale jacht en vogelvangst terug te dringen. Het is zeer de vraag of dit op korte termijn gaat lukken. Volgens publicaties van Vogelbescherming Vlaanderen worden jaarlijks zo'n vijf miljoen vogels voor de plezierjacht gedood of gevangen genomen. Hieronder veel vogelsoorten die internationale bescherming genieten. De Maltese regelgeving staat nog steeds toe dat er op veel trekvogels mag worden gejaagd. Niet alleen voor de wad- en weidevogels, zoals Kievit en kluut is Malta het eindstation maar ook roofvogels als wespandief, torenvalk en kiekendief worden in groten getale afgeschoten. Ook veel zwaluwen, ooievaars en kraanvogels overleven hun reis niet.

Naast het afschieten van vogels worden traditioneel ook veel vogels, vooral vinkachtigen, gevangen en

gekooid. Voor veel internationale vogelbeschermingsorganisaties is de toetreding van Malta tot de EU hét moment om actie te voeren tegen deze slachtpartijen. Op de website van Vogelbescherming Vlaanderen (www.vogelbescherming.be) is meer informatie hierover te vinden.

Vertegenwoordigers van de 25 EU-lidstaten en maatschappelijke organisaties hebben op 10 november afgesproken het Europese netwerk van beschermingszones voor vogels uit te breiden en meer geld beschikbaar te stellen voor beschermingsprogramma's, voorlichting en onderzoek.

(overgenomen uit de Nieuwsbrief over het Waddengebied - december 2004)

Wij hopen van harte dat deze praktijken zo spoedig mogelijk tot het verleden gaan behoren. En mocht u nog plannen hebben om Malta als vakantiebestemming te gaan bezoeken, kijk dan eerst nog eens op bovengenoemde website of deze wanpraktijken inmiddels onder controle zijn en anders... er zijn nog zoveel mooie, andere eilanden om te bezoeken.

Frans Waroux

Nieuws van het bestuur

Op deze pagina staat meer te lezen over gebeurtenissen en activiteiten die vanuit het bestuur opgepakt worden. Dit jaar staat in het teken van het 30-jarig jubileum. Aan alle activiteiten van de vereniging proberen we een feestelijk tintje te geven. Het wordt natuurlijk pas feest als veel leden meedoen.

NVWC 30 jaar

"Op woensdag 5 maart zijn we gekomen tot de oprichting van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg. Deze groep heeft als doelstelling:

1. Jongeren vanaf 12 jaar belangstelling bij te brengen in de natuur.
2. Verder is er een tweede groep bestaande uit mensen die willen komen tot een inventarisatie van natuurgebieden in en om Culemborg.

Voor beide groepen bestaat de mogelijkheid om met elkaar op excursie te gaan."

Dat is de tekst (enigszins ingekort) van de eerste convo die in het voorjaar van 1975 werd uitgebracht. Op 22 maart werd vervolgens de eerste excursie gehouden, per fiets, met zo'n dertig deelnemers in de richting van de Diefdijk.

Inmiddels is het 2005 en vieren we ons dertigjarig bestaan. Al dertig jaar houden we excursies, kampen en dia-avonden. Al dertig jaar worden knotwilgen gesnoeid en nestkasten getimmerd, opgehangen en gecontroleerd. Al bijna dertig jaar is er een actieve jeugdgroep.

Die eerste doelstelling van de net opgerichte NVWC was de jeugd belangstelling voor de natuur bijbrengen. Gelukkig is de jeugdgroep van de NVWC -na een kleine pauze- in september van 2004 weer enthousiast van start gegaan. En het blijkt te werken, want de jeugd weet ons nog steeds te vinden, ondanks voetbal, computers, scouting en muziekles...

In ons jubileumjaar 2005 zullen er weer allerlei activiteiten plaatsvinden. Houdt de convo's en de krant in de gaten en kijk regelmatig op de goed bijgehouden activiteitenkalender op www.nvwc.nl.

Laten we er een actief en gezellig jubileumjaar van maken!

Klimaatverandering, lezing op 18 februari

Voor de tweede lezing van dit jaar komt Tim Pelsma, mede-auteur van het onlangs verschenen boek 'Opgewarmd Nederland'. Hij kan ons op enthousiaste wijze vertellen over de effecten van de klimaatverandering op de natuur. Zijn bijdrage als auteur gaat in het bijzonder in op de effecten van de klimaatverandering op het rivierenlandschap. Naar verwachting wordt het een zeer boeiende avond die je niet mag missen.

Convenant zwerfvuil

Op het laatste moment is van gemeentewege besloten de ondertekening van het convenant zwerfvuil op 27 november 2004 niet door te laten gaan. In het voorjaar zal de nieuwe wethouder het convenant namens de gemeente ondertekenen. De jeugdgroep heeft zich op 27 november gehouden aan de afspraak om het zwerfvuil in de Baarsewaard op te ruimen. Meerdere vuilniszakken zijn door de gemeente aan het eind van de ochtend afgevoerd.

Sleutelplan en -overeenkomst

Door het vernieuwen van het slot van de toegangsdeur worden de oude sleutels onbruikbaar. Een goed moment om met degenen die beschikking krijgen over een sleutel, een sleutelovereenkomst op te stellen en het sleutelplan te actualiseren. Tegen het inleveren van de oude sleutel zal een nieuwe, genummerde, sleutel ter beschikking worden gesteld. Degenen die over een sleutel beschikken kunnen t.z.t. via de mail (mwbaard@planet.nl) of telefonisch 0345-521394) een afspraak maken met Gonda Baard

Vitale Natuur aangeboden aan de gemeenteraad

In de vorige Hak-al hebt u al gelezen over het advies van de NVWC over de toekomst van de natuur over 15 jaar. Met een heel aantal betrokken leden hebben we dit advies voorbereid en Mike van der Linden en Yme Jan Bosma hebben er een stuk van gemaakt.

Net voor het vorige college uiteenviel, hadden we dit advies al aan B en W aangeboden. In november, net toen het nieuwe college bekend was, hebben we het stuk in een raadsvergadering aangeboden en kort toegelicht. We hebben al gehoord dat men graag over de concrete punten uit het advies door wil praten en we zijn benieuwd wat er de komende tijd mee gebeurt. We zullen uiteraard zelf ook de vinger aan de pols houden en proberen om het 'hoog' op de agenda te houden.

Archief en bibliotheek

Deze werkgroep is inmiddels een jaar bezig. Enerzijds was er een enorme achterstand in de tijdschriftenbibliotheek. Anderzijds was de boekenbibliotheek niet erg toegankelijk voor hen die iets zochten. De tijdschriften staan inmiddels overzichtelijk in de kast en wachten op de selectie: wat houden we en wat kan weg? De boeken zijn gecodeerd en het digitaliseren van het boekenbestand vordert. Binnenkort kan het intypen van een trefwoord het gezochte boek opleveren. Leden of werkgroepen die nog boeken in hun bezit hebben kunnen dit doorgeven aan mwbaard@planet.nl. Deze boeken nemen we dan nog in het boekenbestand op.

Inmiddels is een start gemaakt met het archiefwerk. De bruine ladekast en het gereedschappenkastje zijn van plaats verwisseld. Daardoor is voor beide werkgroepen het 'materiaal' dichterbij de werkplek.

Ben je Vogelwachtspullen aan het opruimen, gooi het dan niet meteen weg, maar bel even met Gonda Baard, wellicht missen we net die ene Hak-al of dat verslag, het rapport dat jij weg wilde doen.

NVWC-ledenwerfactie 2005

Dat de NVWC een actieve club is, willen we aan meer mensen laten weten. Culemborg telt inmiddels meer dan 26.000 inwoners en ligt midden in een mooi rustig natuurrijk gebied. Voor veel nieuwe bewoners een bewuste keus om voor Culemborg te kiezen. Lanxmeer-bewoners zijn daarin zelfs nog een stap verder gegaan. Deze bewoners willen zich actief inzetten voor de natuur en het milieu. Dit zou onze vereniging in een groeiend ledenaantal moeten merken. Nu blijkt dat er wel regelmatig nieuwe leden bijkomen, net zoals er regelmatig leden vertrekken. We moeten dus als vereniging actiever zijn in het werven van nieuwe leden. In het zesde lustrumjaar streven we naar een ledenaanwas van 50. We houden de stand bij en degene die het 10e, 20ste enz. lid aanbrengt, ontvangt een exemplaar van het boek 'Opgewarmd Nederland'. We hopen er als bestuur op heel veel boeken uit te kunnen reiken. Per huishouden is het lidmaatschap 15 euro per jaar. Voor leden buiten Culemborg 20 euro per jaar.

Onderhoud aan de Ketelvink

Bezoekers van de Ketelvink hebben kunnen zien dat onderhoud aan de entree nodig werd. Met de gemeente is overlegd wat er gedaan zou kunnen worden, wanneer en door wie. Ook zijn de consequenties van deze opknappbeurt voor de huur van de Ketelvink besproken. Het heeft ertoe geleid dat het totale voorportaal (ook het SRC-deel) het komende jaar vanuit de gemeente aangepakt wordt. Van de ingangskozijnen worden stijlen en dorpels vervangen. Er worden vaste ramen met onbreekbaar glas ingezet. De toegangsdeuren worden vervangen inclusief het hang- en sluitwerk en de schroten worden vervangen door geïsoleerde panelen. De NVWC moet daarna de binnenkant van de entree opnieuw behangen. Tijdens deze verbouwing is aanwezigheid van leden in de Ketelvink nodig. Wie een dagdeel daarvoor ter beschikking heeft, kan dat doorgeven aan bestuur@nvwc.nl, of contact opnemen met een van de bestuursleden.

Ganzen kijken in de delta

door Ruud Post

"We zijn morgen met negen personen en drie auto's, zodat we ruim kunnen zitten.

Het vertrek is om 7.45 vanaf de Ketelvink. Sterkte met opstaan." Theo.

Het laatste bericht van de excursieleider voor het vertrek naar een inmiddels voor de NVWC vermaarde excursie ganzen kijken op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden, de delta.

"Sterkte met opstaan", dat hadden wij zeker nodig. Op 29 december tegen kwart voor acht, nog behoorlijk donker, parkeerde ik de auto voor de Ketelvink. Een silhouet keek in mijn richting, ik herkende Daniël. Een kort (welgemeend) gemompel wat ik waarnam als een "goedemorgen, en alles goed?" verried dat ook Daniël nog niet op bedrijfstemperatuur was. Spoedig zouden ook de andere zeven aankomen.

Bij het vertrek uit Culemborg regende het dat het goot. Strak kletterde de regen tegen de auto, een goed voorteken.

In de polder, het oude land van Strijen, aangekomen werd ik stil van de aanblik. Geen gans te zien. Anders waren mijn ervaringen met de bezoeken in het verleden.

Wanneer je dan aankwam, was de lucht verzadigd van ganzen, die onophoudelijk hun indrukwekkende geluiden door de lucht voorbrachten. Nu een grote stilte.

Talrijke buizerden, een drietal fazanten, wat knobbelzwanen en een handjevol wilde eenden, daar konden we het mee doen.

De stoet reed verder achter in het gebied en hierbij bleek de ervaring van Theo volledig tot uiting te komen. We troffen een weiland met duizenden brandganzen die ons begroetten met hun zaligmakende "gekwitter". Voor hen die hem al hebben, werden de telescopen gereed gezet, klaar voor het afspeuren naar de afwijkende onder de groep brandganzen. Ik ben iedere keer verbaasd over het arsenaal telescopen. Een ware uitstalling van verschillende typen. Ik, als potentiële koper van zo'n telescoop, kan mij goed laten informeren over hoe de scoop bevalt en ook belangrijk: hoe kijkt deze voor mij.

Schrik van hun leven

Winterkoninkje, merel gehoord, buizerd, smienten, wintertaling. De

eerste waarnemingen klonken vlot maar wat koortsachtig uit de monden van de aanwezigen. Je zult toch maar de eerste zijn die "hem" ontdekt. Een leuk speelelement naast het genieten van vogels voor elke vogelliefhebber. IJsvogel! Over een sloot naast ons schoot een ijsvogel snel van ons vandaan. Duidelijk, ondanks het nog vroege ochtendlicht, waren zijn opvallende kleuren zichtbaar. Een mooi beestje, dat zich wat later nog eens wat mooier en op zijn gemak door iedereen liet bekijken. De zon begon te schijnen op het moment dat een vrouwtje bruine kiekendief een groepje brandganzen de schrik van hun leven bezorgde. Tussentijds raakte de lucht verzadigd met grote groepen kolganzen en grauwe ganzen die van hun slaapplaatsen arriveerden. Hun geluiden overstemden het gekwitter van de brandganzen. Strijen in een ambiance zoals ik die ken, geweldig! Een slechtvalk liet zich nog zien en inmiddels was de lijst al aardig gegroeid. Langzaam begonnen de wensen van de excursiegroep groter te worden. Zullen wij nog een roodhalsgans of een Gerbie* zien? Een zeearend schijnt gezien te zijn in de buurt van de Korendijksche slikken. Een behoorlijke groep goudplevieren trok speels over onze hoofden door de blauwe lucht in het rond. Na nog een slobend te

hebben bijgeschreven, werd besloten verder door de polder te trekken op weg naar de Korendijksche slikken.

Frans dwerggans

De stoet verplaatste zich traag door het oude land van Strijen. En zo kwam het dat de groep een andere groep vogelaars tegenkwam. Dit bleek een groep Fransen te zijn uit de Ardèche, die voor enkele dagen de delta bezocht om naar ganzen te kijken. Op initiatief van Daniël werd contact gezocht met de Fransen om te horen wat zij nu zoal al hadden waargenomen. Dit gebeurde samen met Ingrid, omdat bij navraag, zij wel wat Frans kon spreken. Teruggekomen meldden Ingrid en Daniël dat de Fransen een roodhalsgans tussen de brandganzen links van ons en ook een dwerggans gezien hadden in een groepje kolganzen rechts van ons. Vol verwachting werd er flink in de aangegeven richtingen gespeurd om de beesten te ontdekken. De roodhalsgans werd snel opgegeven, omdat de groep brandganzen behoorlijk onrustig was. Later bleek vanuit een andere hoek dat een tweetal blauwe reigers er lol in had deze groep op te jagen. Dit bleek een sport te zijn van de reigers, zoals wij nog later op de dag hoorden van een lid van de lokale natuurvereniging.

Toch maar eens weer aan die Fransen vragen waar die dwerggans nou toch gezien was. De groep begaf zich twijfelend naar de groep Fransen. Aangekomen hoorde ik Daniël aan de Fransman vragen die kennelijk de dwerggans geclaimd had: "Why do you think it is a lesser white-fronted goose?", dit omdat Daniël de naam 'oie naine' niet direct in zijn vocabulaire paraat had. Een goede vraag mijn inziens, want we spraken toch al gauw over een afstand van meer dan honderd meter waar de franse dwerggans zich moest bevinden. In zijn beste Engels antwoordde de Fransman: "It is smaller than a White-fronted Goose and he has a ring on the leg." "Is de Lek dan ook al geringd?", vroeg Ingrid zich hardop af. De Franse gans liet zich maar niet lekker bekijken. Twijfel was enorm. Per slot van rekening kwamen deze Fransen uit de Ardèche en wat ik weet is dat Fransen culinaire wonders zijn op het gebied van het braad bereiden, maar of zij met deze kennis ook op meer dan honderd meter een dwerggans uit een groepje kolganzen kunnen plukken? Met zijn allen toch nog eens de aangewezen gans proberen te determineren. Omdat ik toch niet duidelijk de voorbij de staart stekende vleugelpunten kon waarnemen, wat ook door Daniël beaamd werd, besloten wij deze Franse waarneming te laten voor wat het was.

Pygargue à queue blanche

De groep vervolgde haar weg door de Zuid-Hollandse polder om via dijkjes langs Oudhollandse boerderijen bij de vogelhut aan de Korendijksche slikken aan te komen. De beloofde zeearend werd vlot door Annette ontdekt, die sneller dan ik haar plaatsje in de vogelhut had ingenomen. Ik was niet zo snel ter plaatse, omdat ik door de telescoop van Daniël eerst nog eens rustig de grote zaagbekken en bergeend aan het bekijken was. Ingrid had naar eigen zeggen wel een wat grote buizerd gezien, die daar (wijzend op een paar bosjes) neergedaald was. Tevreden over de bevestiging van

haar waarneming liet Annette een zeearend noteren.

Die groep Fransen van zoëven kwamen inmiddels ook bij de hut aan. Even later riep een Fransman: "Pygargue à queue blanche!" met wat Frans koeterwaals erachteraan. Arend, de kleinzoon van Eric, (her)ontdekte de zeearend als eerste en gaf aan waar de zeearend zich ophield. In de achtergrond, ietwat weggedrukt in het struikgewas, zat de grootste roofvogel van Noord-Europa een groep vogelaars aan de ander kant te betoveren. Nu overwintert deze vogel met regelmaat ook in Noordoost-Frankrijk en daar ligt niet bepaald de Ardèche. Doordat de Fransman zonder voorkennis zo snel de zeearend ontdekt had, begon ik toch te twijfelen over ons aangenomen standpunt over de Franse dwerggans. Zou hij nou toch gelijk hebben gehad?

Echte Nederlandse dwergganzen

Wat verder in het gebied, werd de groep blij verrast met het zien van twee grote zilverreigers. De lokale vogelaar informeerde ons over het pestgedrag van de blauwe reigers die, net als op het oude land van Strijen, er kennelijk veel lol in hadden om de brandganzen op te jagen op het moment dat wij de roodhalsganzen in de groep probeerden te ontdekken. Ook zijn hier regelmatig een paar slechtvalken te zien, ging de lokale vogelaar verder. Vaak worden zij daar gezien, wijzend op een kale boom die leeg was. De grote groep ganzen voor ons werd afgespeurd. Een mooie groep grauwe-, kol-sneeuw en brandganzen. En dan, mijn hart klopte in mijn keel. Argeloos kwam de mededeling van een groep dwergganzen. Ik kon nauwelijks mijn beurt op een telescoop afwachten. Ik koos een Swarovski telescoop met zoom. En daar de aanblik. Dertien dwergganzen, recht voor mij (sorry Gerben)! Mooie heldere gele oogringen, korte hals, witte bevedering aan de basis van een kleine snavel en duidelijk de voorbij de staart stekende vleugelpunten. Kortom "echte Nederlandse" dwergganzen.

Appelbaguette

De dames werd al de hele morgen een warme appelbaguette met chocomel in het vooruitzicht gesteld. Het is tijd geworden om een cafeetje in Den Bommel op te zoeken, maar niet voordat wij eerst bij de haven een groep brand-, kol-, en indische ganzen hebben bewonderd. Na het zien van dertien dwergganzen vond Theo kennelijk deze groep niet meer zo interessant, want vrij snel leidde hij de groep naar het stamcafé om snel zijn afspraak met de dames na te komen. Het is net als met de roodhalsgans, het zit wel eens tegen. Het emplacement bleek gesloten. De dames werden verwezen naar hun eigen meegenomen brood.

Lokale gids

Bij de Brouwersdam zagen wij direct eiders buitengaats ronddobberen. Een mannetje zwarte zeeëend bevond zich prominent in mijn kijkerbeeld, terwijl Theo door zijn telescoop een roodkeelduiker en brilduikers waarnam. Op de vloedlijn waren vele steenlopers gezamenlijk met scholeksters aan het foerageren. Een (nood)vuurpijl van de plaatselijke reddingsbrigade zorgde ervoor, dat de hele club vogels in één keer op de wieden ging. Onze speciale dank nog. Gerrit Jan (met zijn meidengroep) zag kennelijk bij voorbaat dit gevaar in, want hij besloot vrij snel om vooruit te snellen naar het einde van de dam om daar naar de vogels te kijken. Op weg naar de locatie van Gerrit Jan zagen wij nog een grote groep brilduikers. Enthousiast werden wij door Gerrit Jan ontvangen met de mededeling een kuifduiker in zijn telescoop te hebben. Na deze fraaie vogel met zijn oranje oogen gezien te hebben, kregen wij nog niet eens de kans om naar wat anders te kijken of Gerrit Jan wees naar de middelste zaagbek die daar lekker aan het ronddobberen was. In de rol van lokale gids draaide Gerrit Jan vervolgens zijn telescoop in een andere richting waar zijn eiders in beeld verschenen. "Heb jij hem ook gezien die paarse strandloper?", vroeg Gerrit Jan aan

mij toen ik mij oprichtte van de telescoop na het zien van de eiders. In gedachten mopperde ik, want natuurlijk had ik die parse strandloper niet gezien; ik stond naar die eiders te kijken. Gelukkig dat de parse strandloper later nog eens achter ons voorbij vloog, om wel door mij gezien te worden. Hij was Gerrit Jan ook niet ontgaan.

In de dwergstand

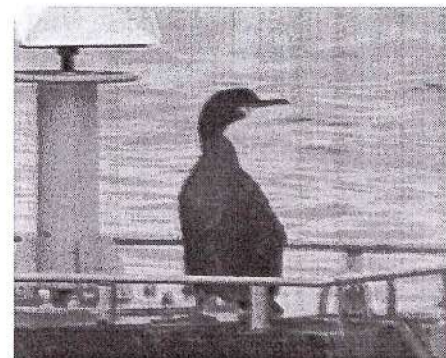
Door het uitvallen van het culinaire vooruitzicht van een appelbaguette met chocomel kwam het voor dat wij nog een uurtje over hadden. Wat nu? Theo wist te vertellen, dat zich op het eiland Neeltje Jans kuifaalscholwers ophielden. Daar kuifaalscholwers voor mij een nieuwe soort betekenden, drong ik aan op een bezoek aan Neeltje Jans. Even later verplaatsten wij ons naar het voormalige werkeiland. Het aanzicht was niet zoals ik dat in mijn verbeeldingskracht had voorgesteld. Het bleek een vrij kale uitloper te zijn met een paar boeien erin. Op die boei een juveniele bruinige aalscholver met zijn uitgekleurde zwarte ouder. Zo op het eerste gezicht niet veel boeiends. Hoewel ik moet toegeven dat ik het juveniel wel opvallend bruin vond. Bruiner dan ik eigenlijk gewend ben, maar afwijkingen komen wel meer voor. Mijn aandacht ging verder uit naar een groep van twaalf steenlopers, die langs de vloedlijn vlogen. "Die laatste is een drieteenstrandloper",

riep Gerrit Jan. Ik was verbluft, want dat had ik niet opmerkt. Aan de overkant zat een groep steenlopers tegen de dijk aangeplakt met daartussen onopgemerkte bontbekplevieren. Voor Martine werd de telescoop op een lagere stand gezet en met een "niet meer aankomen, ze zitten midden in het beeld" gaf Gerrit Jan de scoop over aan Martine. De groot en klein verhoudingen speelden de hele dag een rol. "Zet de telescoop maar in de dwergstand", werd de hele dag geroepen wanneer wij (de groep van 1,70m +) geïnteresseerd als wij zijn door de telescoop wilden kijken. Wat kunnen wij er toch aan doen? Dus mijn ambitie om een eigen "dwerg"telescoop te bezitten, groeide weer met de minuut.

Franse kuifaalscholver?

Terug naar de plek van de aalscholwers. Lars Jonsson was tevoorschijn gehaald en menigeeen was het er al over eens. Op de vraag aan Daniël wat er aan de hand was, legde Daniël uit dat die bruine aalscholver als een juveniele kuifaalscholver wordt gezien. Kijk maar goed wordt er gezegd: die aalscholver heeft een wat opstaande bult op zijn hoofd, in tegenstelling tot de aalscholver. Daniël en ik kijken elkaar nog eens aan. De blikken gingen van boek naar vogel en weer terug. Persoonlijk had ik het gevoel wat ik eerder had deze dag. Toen

betref het een "Franse" dwerggans. Wat is zeker? En dat is nu wat vogelen mede zo leuk maakt. Die twijfels over wat je nu ziet. Volgens de groep een kuifaalscholver, zonder de waarneming ter discussie te stellen denk ik wellicht met Daniël stevig aan een Franse kuifaalscholver. Blijft staan een geslaagde dag aan de delta.

kuifaalscholver, foto: Gerrit Jan Klop

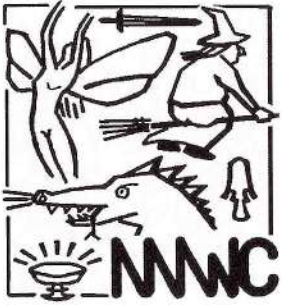
Da's logisch

Het was inmiddels weer donker geworden toen wij over de snelweg terugreden naar Culemborg. "Arend, wat vond jij nou de mooiste vogel die wij gezien hebben?", vroeg Eric aan zijn kleinzoon. Zonder enige aarzeling, antwoordde Arend: "De zeearend". Da's logisch, bedacht ik me. Om 18.00 uur reden wij op de Ketelvink aan. Een silhouet zwaaide ons goedendag. Ik herkende Daniël, die nu wel op bedrijfstemperatuur was.

- * Zie Hak-al 2003-4 Mythen en Legenden der NVWC
- "Why do you think it is a Lesser White-fronted Goose?": Waarom denk je dat het een dwerggans is?
- "oie naine"; de Franse benaming voor dwerggans.
- "It is smaller than a White-fronted Goose and he has a ring on the leg": Hij is kleiner dan de kolgans en hij heeft een ring om zijn poot.
- "pygargue à queue blanche": de Franse benaming voor zeearend.

blauwe reiger	stormmeeuw	pontische meeuw	wulp	eider
kokmeeuw	graspieper	waterhoen	kuifeend	middelste zaagbek
houtduif	heggenmus	kleine mantelmeeuw	tafeleend	roodkeelduiker
aalscholver	ijsvogel	dwerggans	indische gans	zwarte zeeend
zwarte kraai	kemphaan	zilvermeeuw	grote zilverreiger	parse strandloper
ekster	roodborst	fazant	witte kwikstaart	dodaars
smient	grauwe gans	grote lijster	sneeuwgans (blauwe fase)	drieteenstrandloper
torenvalk	brandgans	vlaamse gaai	krakeend	bontbekplevier
meerkoet	winterkoning	grote zaagbek	roek	kuifaalscholver
buizerd	slobeend	bergeend	fuut	kuifduiker
knobbelzwaan	blauwe kiekendief	zeearend	turkse tortel	
wilde eend	koolmees	veldleeuwrik	smelleken	
kiviet	slechtvalk	kleine canadeese	scholekster	
wintertaling	kolgans	gans	steenloper	
merel	oudplevier	holenduif	brilduiker	

De afgelezen ringen bij de van brandgans zijn; Groen J; Wit F; en Geel 3; Groen 9.

Mythen en Legenden der NVWC

Opa Van Zuylen

door Kars Veling

12 Augustus 1978. Een mythische datum in de woelige historie van de NVWC. Wat gebeurde er toch op die dag? Tot op de dag van vandaag heeft het zijn sporen nagelaten bij de deelnemers. Sommigen kunnen er nog niet van slapen en worden, badend in het zweet, midden in de nacht gillend wakker...

Om 6 uur begon het, de excursie. Niets bijzonders, dat deden we vroeger gewoon. Elke week een excursie en het kon niet vroeg genoeg zijn voor die vogeltjes. Er is van deze excursie (gelukkig) geen verslag in de Hak-al verschenen, zodat ik de herinneringen hun gang kan laten gaan en niet wordt teruggeroepen door de werkelijkheid op papier.

Er stonden zeker tien tot twaalf mensen bij het (toen nog) nieuwe postkantoor op 't Jach. Frisse jonge koppen op jonge en oude fietsen. Het wachten was alleen op de opa-excursieleider, die op zijn oude fiets (het was inderdaad zo'n echte opafiets) een kwartier later aan kwam kakken. We waren dat gewend van Gerard van Zuylen en hebben het hem verder niet kwalijk genomen, hoewel we hem er ongetwijfeld de hele dag nog mee hebben lastiggevalen. Dat was, naast vogelen, een van de belangrijkste activiteiten op excursies. Het dwarszitten en belachelijk maken van de zogenaamde 'leiders'. Anarchie NOW!!!

Om half zeven waren we de pont over en fietsten we richting Amersfoort. Amersfoort? Hoor ik u denken. Zo ver weg op de fiets met al die kleine schoolkinderen??? Jazeker, maar Amersfoort was slechts het begin. We waren bezig met een dagexcursie (brood meenemen) naar de Flevopolders. We vertrokken dus om 6 uur en in de aankondiging stond ook al voorzichtig vermeld: niet terug voor 19.00 uur. Meer dan 150 kilometer zou er worden gefietst en er werden veel vogelwaarnemingen beloofd. Veel weet ik me niet meer te herinneren van de tocht erheen, alleen dat Dikkie Borgstein een leuke band had bij Nijkerk of zo; en dat Hans Rietvink viel, maar ook dat was standaard op de excursies toen.

Wat zullen we allemaal gezien hebben daar in augustus? Ongetwijfeld flink wat kiekendieven en bij de hut langs de Knardijk baardmannetjes en kluten, maar hier heb ik geen gegevens van kunnen vinden. In mijn notitieboekje gaat het van een plantenexcursie op 15 juli 1977 op het voormalig steenfabrieksterrein (Veerweggebied) met Gerard van Zuylen en Harry

Uphof naadloos over in een ganzenexcursie op 8 februari 1979. Groepen van 500-600 rietganzen bij de Heul, wat overvliegende kolganzen en vier ransuilen was een deel van de oogst.

Maar geen 12 augustus 1978 dus....

Wat mij wel bijblijft en wat ik nooit, neen nooit zal vergeten is de terugtocht. Uiteraard waren we best wel moe, maar we lieten dat natuurlijk niet blijken. Vooral de twee grootste bekken tijdens deze excursie, ene Henkjan K. en Kars V. waren niet te stuiten en daagden keer op keer opa Van Zuylen uit. Uiteindelijk kwam het tot een wedstrijd wie het eerste bij de Culemborgse pont zou zijn. We spraken wel af dat we dat niet zouden beginnen voor Wijk bij Duurstede of zo, om zo ook de groep nog wat bij elkaar te houden, want ondanks de 130 kilometer vogelen waren we er allemaal (meisjes en jongens!!) nog bij. Vanaf Wijk bij Duurstede zou het kunnen beginnen, maar H.K. en K.V. waren druk bezig te klooiën en merkten dus niet dat opa Van Zuylen ervandoor ging op zijn oude opafietsje.

Hij scheurde van de groep weg en H.K. was de eerste die volgde, maar die had toch al gauw vijftig meter achterstand. K.V. kwam daar weer een meter of dertig achteraan. Geen nood, het was nog tien kilometer, dus alle tijd om die ouwe in te lopen. We hadden per slot van rekening racefietsen met respectievelijk achttien en twaalf versnellingen en we zouden nog wat klimmetjes krijgen, dus dat mocht geen probleem zijn. Steeds harder ging het en we voelden onze spieren al flink. Steeds harder ging het, maar we kwamen geen meter dicht bij elkaar. Ik niet bij H.K. en hij niet bij Gerard. Zo hebben we tien kilometer achter elkaar aan gereden zonder dat er ook maar iets in de situatie veranderde. Wat een vreselijke, verschrikkelijke grijns had Gerard op zijn behaarde opakop staan daar bij die pont... Daar worden we nou nog steeds gillend van wakker.

Buitengewoon pijnlijk dus dat we die ouwe niet een lesje hadden kunnen leren. Bijna net zo erg was het natuurlijk dat ik H.K. voor moest laten gaan. Ik was per slot van rekening de oudste van de twee en zonder meer de sterkste en slimste!

Vanaf 12 augustus waren wij, de twee schreeuwlelijkerds, wel een stuk rustiger als Gerard van Zuylen in de buurt was. Zodra we weer een te grote bek kregen hoefde hij alleen maar de magische en mythische datum 12-08 te noemen om ons, met schaamrood op de kaken, stil te krijgen.

Ieder NVWC-lid heeft ongetwijfeld wel eens iets meegemaakt dat in de loop der jaren is uitgegroeid tot een anekdote. Wij zijn zeer benieuwd naar dergelijke verhalen en hopen er zoveel mogelijk vast te leggen in de Hak-al. Alleen op die manier gaan dergelijke verhalen, maar ook de namen van de betrokkenen niet verloren. Ze kunnen dan blijvend deel uitmaken van het collectieve NVWC-geheugen. Heeft u ook een verhaal dat uitstekend past in deze rubriek, laat het ons weten. U kunt uw 'Mythen en Legenden' -hoe kort of lang ze ook zijn- sturen naar redactie@NVWC.nl of naar het redactieadres Ellen Geleedst, Dorpsstraat 24, 4111 KS, Zoelmond.

Natur- und humorstudie mit Horst und Rudi

door Rudi Brenkmensch und Horst von Ort

Goedendag allerzijds! Na onzere eerste artikel over de ervaringen rond onzer onderzoek naar de combinatie Natur und Humor zijn wij blei overrast met eener prachtige reactie van een lid van deze geweldige Naturverein. Dezer mann had precies begrepen hoe wij een und ander bedoeld hebben. Bei dezer plaatsen wij zijner reactie dann ook integraal. Zij is meer dann die moeite waard:

Potztausend Horst und Rudi

Jullie humorvolle stukje in de vorige Hak-al noopt mij tot de volgende reactie.

VOGELARIEKOEKKOEK

Een niet nader genoemde grote soortenjager werd onlangs door Vlaams gajes met een kluitje in het riet gestuurd. Er was hem een vale giervalk doorgegeven die al enige tijd in de Rietgorlanden bij Fazantwerpen zou rondzwerfen. Het werd echter een enorme roerder omper op de vreugde, want een vale giervalk is de nog nooit gefotografeerde "Mystery-bird". Zwaar teleurgesteltloperd strompelikaande hij over een modderig poelruiterpad naar zijn trouwe Eend. Eenmaal watersnipverkouden weer thuis, liep het met zijn temperatureluur aasgierend uit de klauwieren toen hij hoorde dat een ruigpootuil in de Nachtegaalclub "t Roodborstje" te Puttershoek de huiskraaienmars geblazen had. Eenmaal weer een beetje boven Jan van Gent besloot hij eerst een fuuturooloog te raadplegen en vervolgens steeds tenminste met zijn plevieren tapuistappen te maken. Immers gedeelde verdrietzanger is halve verdrietzanger.

Cor Hoen uit Monniksgieroo
(secretarisvogel van Groenlings)

Natuurlich kunnen wij na zoveel kreatieves taalgebruik niet achterbleiven. Wij willen ja potstausend ook ener Duits in das zakje doen! Dat willen wij sowieso immer. Dus hier een voorbeeld van een frase die laatstens in het veld door ons is gehoord worden.

Zo hoorden wij op de trektelpfost in die Redichemer Waard een jongermann het eis breken zijtens een hochoplaufende twist met zijner broeder. Toen die broeder nochal himmelhochjauchzend ener argument te berden brachtet, riep de anderer broeder luid: "Dat interesseert me übehaupt geen KLAPEKSTER!" Dezere geniale woordspeling had ener overbluffende auswerking op broeder eins. Eerstens wist hij gaar niks te zeggen. Daarna barstete hij in luid lachen aus. Kortom, een nieuw voorbild van de heilsame werkung

van de combinatie Natur und Humor.

Wanneer ook u inspireert bent door fabelhafte frasen als bovenstaande alsmede die supertolle beidrage van heer Cor Hoen, laat het ons bitte weten. Want u hebt gemerkt: Natur und Humor zorgen voor een betere welt. En dat is in dezere tijd van afnemende toleranz en zoenemende kohlzuur ietwat om te koestern. Stuur dan uw beidrage naar het redactieadresse: redactie@nvw.nl ter attentie van Horst und Rudi en maak ons en de vele lezers van dit fabelhafte magazine blei!

Groet Gott!

Adressen

Contactadres:

Natuur-en Vogelwacht
Culemborg
Clubhuis "De Ketelvink"
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg
Postbankrek.: 83.31.858
KvK te Tiel: 40156764
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Bestuur:

Kars Veling (voorzitter)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Gonda Baard (secretaris)
Martinus Nijhoff 13
4103 WP Culemborg
Telefoon: 0345-52 13 94

Yme Jan Bosma (penning-
meester)
Wilgenboom 51
4101 WK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 30 08

Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Frans Waroux
Irene Vorrinkstraat 69
4105 JA Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 53 93

Mike van der Linden
Oostersingel 9
4101 AA Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 21 52

Margreet de Nie
Landzichtweg 14
4105 DP Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 67.69

Stellen van vragen aan het
bestuur kan door te bellen
(zie voor telefoonnummers
hierboven) of te mailen naar het
volgende adres:
bestuur@nvwc.nl

Lidmaatschap en Contributie:

Nieuwe leden en adreswijzigin-
gen kunnen worden doorgeven
via: Toine van Laar
e-mail: lidworden@nvwc.nl
of het postadres van
"De Ketelvink"

Betaling geschiedt per
toegezonden acceptgirokaart.
Lidmaatschap per gezin/adres
€15,00 per jaar.
Postlidmaatschap € 20,00 per
jaar. Opzegging minimaal een
maand voor het einde van het
verenigingsjaar.

Coördinatoren:

*Kampen, lezingen, dia-avonden
en cursussen:*
Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Vogelwerkgroep:

Ingrid Hille Ris-Lambers
Parrallelweg west 47
4107 NA Culemborg
Telefoon: 0345 - 549 609

Plantenwerkgroep:

Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Insectenwerkgroep:

Annette van Berkel
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Knotwilgenwerkgroep:

Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

Wergroep Wintervoeding

Vogels
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Wergroep Natuurfotografie:

Wim Kievit
Verdijkstraat 13
4102 CL Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 45 61

Begeleiding jeugdgroepen:

Gerdit Greve
Alida de Jongstraat 31
4105 EC Culemborg
Telefoon: 0345 534 000

Monica Noordhuis
Heimanslaan 867
4102 LN Culemborg
Telefoon: 0345 521 617

Contact-adressen:

Dierenambulance Vianen:
Tini de Bis
Postbus 390
4130 EJ Vianen
Alarmtelefoon: 06-51 11 12 90

Kinderboerderij "de Heuvel"

Peter Brosky
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 88 09
Steunpunt NME
Pauline Hoevenaars
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 97 41
(dinsdag en woensdag)
0345 - 47 77 91
maandag t/m donderdag)
bezoek op afspraak
e-mail: nmeculemborg@wanadoo.nl

Diverse

Natuurorganisaties:

Milieu:
*Milieuklachten gemeente
Culemborg*
Telefoon: 0345 - 477 794
(tijdens kantooruren)
Na kantooruren politie
Telefoon: 0900 - 88 44

Klachten meldlijn gemeente

Culemborg
Telefoon: 0345 - 477959

*Milieuklachten en
informatiecentrum (MKIC)*
Telefoon: 026 - 359 99 99

Veldpolitie:
(Werkhoven)
Den Hartog: 0345 - 55 15 58
(Cothen)
Vrieling: 0345 - 56 16 75
(Zeist)
Meldkamer: 030 - 69 24 824

*Algemene Inspectiedienst
AID groendesk*
Telefoon: 030 - 66 92 640 of
030 - 66 92 663

Gemeentepolitie
Triosingel 34
4101 XC Culemborg
Telefoon: 0900 - 88 44

Vereniging Milieudefensie:
Tweede Weteringplantsoen 9
1017 ZD Amsterdam

*Milieudefensie Steunpunt
Culemborg:*
Fredrik van Eedenlaan 30
4103 WB Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 30 97
e-mail: han.horstink@planet.nl

*Milieuwerkgroep
Noordwest-Betuwe:*
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg

Telefoon: 0345 - 51 43 58
*Wergroep Milieu
Geldermalsen:*
Henk ten Berge
Twee Morgen 16
4196 JT Tricht
Telefoon: 0345 - 57 39 74

Milieuwerkgroep Buren:
Goof den Hartog
Kloosterlaan 15
4111 LG Zoelmond
Telefoon: 0345 - 50 20 61

Informatie:

Clubhuis:
"De Ketelvink" voormalig
"Ketelhuis" op Terweijde.

Bibliotheek:
Boeken/verslagen/tijdschriften in
"De Ketelvink".
Informatie en uitleen
woensdagmorgen of op afspraak
Telefoon: 0345 52 13 94

Het Vogeljaar:
Jaarabonnement door
overschrijving van 12,55 euro op
girorekening van de N.V.W.C.,
ondervermelding van
"Het Vogeljaar"

Verbandtas en -trommel:
Voor alle activiteiten is er een
verbandtas en -trommel aan-
wezig in "De Ketelvink".
Aanvullingen z.s.m. na gebruik
doorgeven aan de beheerder:
Ellen Geleedst
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
Telefoon: 0345 - 52 19 53

Inleveren vogelwaarnemingen:
e-mail: waarnemingen@nvwc.nl
Invulformulier te vinden op
www.nvwc.nl of via
de speciale bak in "De Ketelvink"

Vogelopvang:
Alle "wilde" zoogdieren en
vogels, die hulpbehoevend zijn
kunnen gebracht worden naar:

(tijdens kantooruren)
Kinderboerderij "de Heuvel"
Jan Kaper
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 06 - 51 57 23 05

(Na kantooruren)
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Postadres redactie Hak-al:
Ellen Geleedst
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
Telefoon: 0345 - 52 19 53
e-mail: redactie@nvwc.nl

Indien deze Hak-al onbezorgbaar,
graag retour aan:

N.V.W.C.
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg

AGENDA

maart

05	09:00	knotwerkgroep	knotwilgensnoeien
05	09:30	jeugd	
07	20:00	fotowerkgroep	fotografie-avond
12	10:00	(Annette)	schelpen en stenen langs de Lek
14	20:00	bestuur	bestuursvergadering
18	20:00	lezing	dia-lezing
19	vroeg	jeugd	reeën Regulieren
21	20:00	bestuur	jaarvergadering (loting Hemelvaartkamp)

april

02	09:30	jeugd	
04	20:00	fotowerkgroep	fotografie-avond
05	19:30	leden	kampvergadering
06	19:30	vogelergroep	curcus weidevogel herkennen
09	10:00	vogelwerkgroep	excursie curcus
11	20:00	bestuur	bestuursvergadering
15	20:00	lezing	dia-lezing
18	20:00	bestuur	kaderavond
25	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
30		aanvang	hemelvaartkamp La Brenne

mei

09	20:00	bestuur	bestuursvergadering
11	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
20	19:00	vogelwerkgroep	excursie Zouweboezem
21	09:30	jeugd	
23	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
28	08:00	insektenwerkgroep	excursie Sint Pieterberg

juni

04	09:30	jeugd	
08	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
13	20:00	bestuur	bestuursvergadering
20	20:00	leden	thema-avond
22	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
25	09:30	plantenwerkgroep	excursie Moerputten
26	09:30	jeugd	seizoensafsluiting

23 mei deadline kopij Hak-al

Kijk voor het laatste nieuws op www.nvwc.nl